

**OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA
GERÇEKLEŞTİRİLEN OKUL-AİLE İŞBİRLİĞİ
ÇALIŞMALARININ ANNE-BABA GÖRÜŞLERİNE
DAYALI OLARAK İNCELENMESİ**

**Hande İŐİK
(Yüksek Lisans Tezi)**

Eskişehir, 2007

**OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN OKUL-AİLE
İŞBİRLİĞİ ÇALIŞMALARININ ANNE-BABA GÖRÜŞLERİNE DAYALI OLARAK
İNCELENMESİ**

Hande IŞIK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İlköğretim Anabilim Dalı

Okulöncesi Öğretmenliği Programı

Danışman: Yard. Doç. Dr. E. Aysin KÜÇÜKYILMAZ

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Aralık 2007

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ

OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN OKUL-AİLE İŞBİRLİĞİ ÇALIŞMALARININ ANNE-BABA GÖRÜŞLERİNE DAYALI OLARAK İNCELENMESİ

Hande IŞIK

İlköğretim Anabilim Dalı Okulöncesi Öğretmenliği Programı

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Aralık 2007

Danışman: Yard. Doç. Dr. E. Aysin KÜÇÜKYILMAZ

Okulöncesi eğitim döneminde, okul ve aile arasında kurulacak işbirliği her eğitim döneminden çok daha önemlidir. Çünkü insan yaşamının en önemli ve kritik dönemi, okulöncesi dönem olarak kabul edilmektedir. Bu dönemde verilen eğitim, çocuğun başarılı, sağlıklı, uyumlu ve mutlu bir yetişkin olarak hayata hazırlanmasında büyük rol oynar. Bir ülkenin geleceği olan çocukların yetiştirilmesi, eğitimi ve ihtiyaçlarının belirlenmesi de, ancak sağlıklı okul-aile işbirliği ile sağlanabilir.

Okulöncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmaları, çocukların okula kolay uyum sağlaması, ailedeki ve okuldaki eğitimin birbirini tamamlayıcı nitelikte olması, okul ve ev ortamında çocuğa gösterilebilecek farklı tutumların önlenmesi ve çocukların gelişimine çok yönlü katkıda bulunabilmesi noktalarında önem kazanmaktadır.

Bu araştırma, okulöncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarının anne-baba görüşlerine dayalı olarak incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırma tarama modelinde olup, 2006-2007 eğitim-öğretim yılında Eskişehir il merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 20 ilköğretim okulunun bünyesindeki anasınıflarında çocukları eğitim gören 403 anne-baba üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak, anne-babaların okulöncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarına ilişkin görüşlerini almak amacıyla 23 sorudan oluşan ve araştırmacı tarafından hazırlanan bir anket formu kullanılmıştır.

Araştırma verilerinin çözümü için öncelikle, anketlerdeki yanıtlar kodlanarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Araştırma verilerinin istatistiksel çözümlenmesi için “SPSS 13.0 for Windows” paket programı kullanılmıştır. Toplanan verilerin istatistiksel analizleri, frekans ve yüzde hesaplamaları tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırma sonucunda, okul tarafından en sık yer verilen çalışmaların, yüz yüze görüşmeler olduğu belirlenmiş, buna karşın telefon görüşmeleri, konferans ve seminerler, ev ziyaretleri, dilek-şikâyet kutusu ile aile tanışma ve kaynaşma toplantılarının hiçbir zaman düzenlenmediği görülmüştür. Okul-aile işbirliğini sağlamak amacıyla aileler tarafından pek fazla çalışmanın düzenlenmediği belirlenmiştir. Anne-babaların okul-aile işbirliği kapsamında düzenlenen çalışmalara genelde katılmaya çalıştıkları, en çok veli toplantıları ve öğretmenin görüşme talebi ile okul-aile işbirliği çalışmalarına katıldıkları görülmüştür. Ayrıca anne-babaların, okul-aile işbirliği çalışmalarına katılmama nedeni olarak en çok, zaman etkenini öne sürdükleri saptanmıştır. Anne-babalar öğretmenlerin yaklaşımına ilişkin olarak ilişkilerin karşılıklı saygı-güven-hoşgörü ve anlayışa dayalı olduğunu, öğretmenlerin aileleri her zaman güler yüzle karşıladığını ve öğretmenlerin ailelerle görüşmek için yeterli zaman ayırdığını belirtmiştir. Araştırma bulguları ışığında; okul tarafından gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarının kısmen yeterli bulunduğu, aileler tarafından gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarının ise yeterli bulunmadığı söylenebilir. Ayrıca anne-babaların en çok, kurumda yapılan etkinlikler ve çocuğun içinde bulunduğu gelişim dönemi hakkında bilgilenmek ve öğretmen-anne-baba ve çocuk arasındaki iletişimin daha iyi olması beklentisi içinde oldukları görülmüştür.

ABSTRACT**STUDY OF PARENT-SCHOOL COLLABRATION ACTIVITIES WHICH ARE
IMPLEMENTED IN PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS ON THE BASE
OF PARENT OPINIONS**

Hande IŞIK

Department of Primary Education, Pre-school Teacher Training Program

Anadolu University, Institute of Educational Sciences, December 2007

Advisor: Assist. Prof. E. Aysin KÜÇÜKYILMAZ

In the period of preschool education, parent-school collaboration is more important than every educational period. Because preschool period is admitted as the most important and critical period of the human life. The education in this period plays great role in making oneself ready for life as a successful, healthy, compatible and happy adult. Development, education and determining the necessities of children, who are the future of a country, can only be achieved by healthy parent – school collaboration.

Parent-school collaboration activities held in preschool institutions have great importance in the points of easy adaptation of children to school, complimentary qualification of family and school education to each other, prevention of different attitudes to child in home and school environment and multiple contribution of these activities to child development.

This study is accomplished to study the parent-school collaboration activities, which are implemented in preschool education institutions on the base of parent opinions.

The study was carried out in survey method and conducted with 403 parents whose children attend to 20 preschool education institutions of The National Education Ministry in Eskişehir in 2006-2007 academic year.

As a data collection instrument in this study, a questionnaire, which is prepared by the researcher and consists of 23 questions, was applied in order to determine the opinions of parents about parent-school collaboration activities held in preschool institutions.

Firstly, the answers of the questionnaire are transferred to the computer for research data solution. "SPSS 13.0 for Windows" computer program was used for statistical analysis research data. The statistical analysis of data collected, frequency and percentage calculations are completed and presented by tables.

As a result of this study, it is clear that the most often activity applied by the school administration is face to face interview with parents, whereas telephone call, conferences and seminars, home visits, wish-complaint box and family meetings are never organized. In order to provide parent-school collaboration, little work is being done by the families. It is observed that parents usually try to contribute the organizations of parent-school collaboration, they attend to parent meetings and interviews when teacher wants. Moreover, it is determined that parents state lack of time as a reason for not participating in the parent-school collaboration activities. For the teacher's attitude, parents declare that relationship between teacher and family has respect, trust, tolerance and sensibility to each other, teacher welcomes them smiling and has always time to interview with parents. According to findings of the research, it can be said that parent-school collaboration applied by the school administration is partly satisfactory and parent-school collaboration applied by the families is unsatisfactory. Besides, it is seen that parents expect the institution to inform them about the child's development period and they wish hope better communication between teacher, parents and child.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Hande IŞIK'ın, "Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Gerçekleştirilen Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Anne-Baba Görüşlerine Dayalı Olarak İncelenmesi" başlıklı tezi 06/12/2007 tarihinde, aşağıda belirtilen jüri üyeleri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca İlköğretim Anabilim Dalı Okulöncesi Öğretmenliği Programı yüksek lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	:Yard.Doç.Dr.E.Aysin KÜÇÜKYILMAZ	
Üye	:Yard.Doç.Dr.Serap ERDOĞAN	
Üye	:Yard.Doç.Dr.Meral GÜVEN	

Prof.Dr.İlknur KEÇİK
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

Bir ülkenin ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünü sağlayabilmesi, temelde eğitim sisteminin başarısına bağlıdır. Okulöncesi eğitimin başarıya ulaşması için, bu eğitim sabırla, gerçekçi bir yaklaşımla, ülke koşullarına uygun ve sistemli bir biçimde verilmelidir. Bu eğitim döneminde okul ve aile arasında sağlam bir işbirliği kurulmalı ve bu işbirliği ilerideki eğitim dönemlerinde de sürdürülmelidir. Çocuğun ilk yıllardaki gelişimi, erken ve devamlı okul-aile işbirliğinden önemli derece etkilenmektedir. Bu nedenle okulöncesi eğitim döneminde okul-aile işbirliği çalışmalarına mümkün olduğu kadar erken başlanmalı, bu çalışmalar düzenli yapılmalı ve belli aralıklarla değerlendirilerek, geliştirilmesi için önerilerde bulunulmalıdır.

Bu araştırma, okulöncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarının anne-baba görüşlerine dayalı olarak incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçların ve getirilen önerilerin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma pek çok kişinin katkısıyla gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın planlanması ve gerçekleştirilmesi sürecinin her aşamasında bana yardımcı olan danışman hocam Yard. Doç. Dr. E. Aysin KÜÇÜKYILMAZ'a teşekkürlerimi sunarım.

Araştırma sürecinde anketlerin okullara dağıtılmasında bana yardımcı olan öğretmen arkadaşlarıma ve stajyer öğrencilerime, anketleri zaman ayırıp sabırla yanıtlayan anne-babalara teşekkürlerimi sunuyorum.

Veri toplama aracının hazırlanması sırasında uzman görüşüne başvurduğum Yard. Doç. Dr. Mehmet GÜLTEKİN'e, Öğr. Gör. Özlem Melek KAYA'ya, Öğr. Gör. Seviye CİHANGİR'e, Arş. Gör. Sibel DAL'a, ve Yard. Doç. Dr. Handan DEVECİ'ye katkılarından dolayı teşekkür ediyorum.

Ayrıca araştırma süresince bana her konuda destek olan anneme, kardeşlerime, kayınpederime, kayınvalideme, beni uzaktan her zaman izleyen babam Prof. Dr. Rifat ÜSTÜN'e, çalışmam süresince hep yanımda olan, desteğini hiç esirgemeyen sevgili eşim Özgür Cem IŞIK'a ve henüz dünyaya gelmemiş olan kızıma bana gösterdiği anlayıştan dolayı sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Hande IŞIK

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ.....	i
ABSTRACT.....	iii
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	v
ÖNSÖZ.....	vi
ÖZGEÇMİŞ.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
ÇİZELGE LİSTESİ.....	xiii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Okulöncesi Eğitim ve Okulöncesi Eğitim Kurumları.....	1
1.2. Okulöncesi Eğitimde Okul-Aile İşbirliği ve Önemi.....	7
1.2.1. Okulöncesi Eğitimde Okul-Aile İşbirliğini Geliştirme Etkinlikleri.....	10
1.2.2. Okul-Aile İşbirliğinin Yararları.....	17
1.3. Okulöncesi Eğitimde Aile Katılımı.....	19
1.3.1. Aile Katılımının Amaçları.....	21
1.3.2. Aile Katılımının Yararları.....	22
1.3.3. Okul-Aile İşbirliği ve Aile Katılımını Engelleyen Durumlar.....	23
1.4. İlgili Araştırmalar.....	24
1.5. Sorun.....	29
1.6. Amaç.....	31
1.7. Araştırmanın Önemi.....	31
1.8. Sayıtlılar.....	32
1.9. Sınırlılıklar.....	33
1.10. Tanımlar.....	33
2. YÖNTEM.....	34
2.1. Araştırmanın Modeli.....	34
2.2. Evren ve Örneklem.....	34

2.3. Verilerin Toplanması.....	37
2.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması.....	41
3. BULGULAR ve YORUMLAR.....	42
3.1. Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Düzenlenen Çalışmalar ve Sıklığı.....	42
3.1.1. Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Okul Tarafından Düzenlenen Çalışmalar ve Sıklığı.....	42
3.1.2. Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Aileler Tarafından Düzenlenen Çalışmalar.....	44
3.2. Ailelerin Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Düzenlenen Çalışmalara Katılma Durumları.....	45
3.2.1. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Yapılan Çalışmalara Katılma Derecesi.....	45
3.2.2. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Yapılan Çalışmalara Hangi Durumlarda Katıldıkları.....	46
3.2.3. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Yapılan Çalışmalara Hangi Durumlarda Katılmadıkları.....	47
3.3. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmaları ile İlgili Düşünceleri.....	48
3.3.1. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının En Önemli İşlevine İlişkin Görüşleri.....	49
3.3.2. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Düzenlenme Amaçları ile İlgili Görüşleri.....	50
3.3.3. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Konusunda Öğretmenlerin Yaklaşımına İlişkin Görüşleri.....	51
3.3.4. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Çocuklarının Eğitimi Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşleri.....	53
3.3.5. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Aileler Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşleri.....	54
3.3.6. Anne-Babaların Okul Tarafından Gerçekleştirilen Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Yeterliliğine İlişkin Görüşleri.....	55

3.3.7. Anne-Babaların Aileler Tarafından Gerçekleştirilen Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Yeterliliğine İlişkin Görüşleri.....	56
3.4. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmaları ile İlgili Beklenti ve Önerileri.....	57
3.4.1. Anne-Babaların Okul Tarafından Düzenlenmesini İstedikleri Diğer Etkinlikler.....	57
3.4.2. Anne-Babaların Aileler Tarafından Düzenlenmesini İstedikleri Diğer Etkinlikler.....	58
3.4.3. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Zamanlamasına İlişkin Önerileri.....	59
3.4.4. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Daha Sağlıklı Biçimde Gerçekleşmesi İçin Yapılması Gerekenlere İlişkin Önerileri.....	60
3.4.5. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Okulöncesi Eğitim Kurumundan Beklenti ve Önerileri.....	62
4. SONUÇLAR ve ÖNERİLER.....	64
4.1. Sonuçlar.....	64
4.1.1. Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Düzenlenen Çalışmalar ve Sıklığına İlişkin Sonuçlar.....	64
4.1.2. Ailelerin Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Düzenlenen Çalışmalara Katılma Durumlarına İlişkin Sonuçlar.....	64
4.1.3. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmaları ile İlgili Düşüncelerine İlişkin Sonuçlar.....	65
4.1.4. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmaları ile İlgili Beklenti ve Önerilerine İlişkin Sonuçlar.....	66
4.2.Öneriler.....	68
4.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler.....	68
4.2.1.1. Kurumlara Yönelik Öneriler.....	68
4.2.1.2. Öğretmenlere Yönelik Öneriler.....	69
4.2.1.3. Ailelere ve Çocuklara Yönelik Öneriler.....	69
4.2.2. İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	70

EKLER.....	71
1. Anket Formu	72
2. Veri Toplama Aracının Okullarda Uygulanmasına İlişkin Onay Yazısı	82
KAYNAKÇA.....	83

ÇİZELGE LİSTESİ

<u>Çizelge</u>	<u>Sayfa</u>
1. Araştırmaya Alınan Anne-Babaların Demografik Özellikleri	36
2. Uygulanan Anketlerin Geri Dönüşü.....	39
3. Araştırma Kapsamında Yer Alan Okullarda Uygulanan Anketlerin Geri Dönüşü.....	40
4. Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Okul Tarafından Düzenlenen Çalışmalar ve Sıklığı.....	43
5. Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Aileler Tarafından Düzenlenen Çalışmalar	44
6. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarına Katılma Derecesi	45
7. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarına Katıldıkları Durumlar.....	47
8. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarına Katılmadıkları Durumlar.....	48
9. Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının En Önemli İşlevi	49
10. Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Düzenlenme Amaçları	50
11. Okul-Aile İşbirliği Konusunda Öğretmenlerin Yaklaşımı	52
12. Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Çocukların Eğitimi Üzerindeki Etkileri	53
13. Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Aileler Üzerindeki Etkileri	54
14. Okul Tarafından Gerçekleştirilen Çalışmaların Yeterliliği	55
15. Aileler Tarafından Gerçekleştirilen Çalışmaların Yeterliliği	56
16. Okul Tarafından Düzenlenmesi İstenilen Diğer Etkinlikler	57
17. Aileler Tarafından Düzenlenmesi İstenilen Diğer Etkinlikler	59
18. Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Zamanlaması	60
19. Çalışmaların Daha Sağlıklı Biçimde Gerçekleşmesi İçin Yapılması Gerekenler.....	61
20. Okulöncesi Eğitim Kurumundan Beklenti ve Öneriler	62

1. GİRİŞ

Eğitim-öğretim etkinliklerinin en önemli amacı bir ülkenin geleceği olan çocukları iyi insan ve iyi vatandaşlar olarak yetiştirmektir. Çocukların eğitiminde de okul, aile, çevre ve öğretmen gibi etkenler önemli rol oynamaktadır. Aile, daha önceki dönemlerde çocuğun eğitiminden birinci derece sorumlu iken, bilim ve teknolojinin etkisi altında ortaya çıkan hızlı toplumsal değişimler, ailenin sorumluluklarını okul gibi başka toplumsal kurumlarla paylaşmasına neden olmuştur. Çocukların eğitiminde sorumluluğu bulunan okulöncesi eğitim kurumlarının varlığı ve giderek gelişmesi de, ailenin yeni sorumluluklar üstlenmesini ve okul-aile arasında işbirliği kurulması gereğini beraberinde getirmiştir. Bu nedenle okulöncesi eğitim döneminde çocukların mutlu ve başarılı bir birey olarak hayata hazırlanmaları için, bu etkenler arasında sağlam bir işbirliği kurulmalıdır. Okulöncesi eğitim döneminde, okul ve aile arasında kurulacak işbirliği, her eğitim döneminde olduğundan çok daha fazla önem taşımaktadır. Bu dönemde kurulacak işbirliği ile çocukların okulöncesi eğitim kurumlarında sağlıklı bir biçimde gelişimleri sağlandığı gibi, ailelerin de çocuklarının eğitimlerine etkin katılımları sağlanmış olur.

1.1. Okulöncesi Eğitim ve Okulöncesi Eğitim Kurumları

Okulöncesi eğitim dönemi, çocukların tüm gelişimlerinin en hızlı olduğu dönemlerden birisidir. Yapılan araştırmalar bu dönemdeki gelişmelerin, çocuğun ilerideki yaşamında büyük önem taşıdığını, öğrenme ve büyüme yeteneklerini önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir. Bloom'un yaptığı araştırma sonuçlarına göre, 17 yaşına kadar olan zihinsel gelişimin % 50'si 4 yaşına, % 30'u 4 yaşından 8 yaşına, kalan % 20'si ise 8 yaşından 17 yaşına kadar oluşmaktadır. Bu bilgilere göre, çocuğun eğitiminde erken yıllar çok önemlidir (Poyraz ve Dere, 2001, s.17; Fidan ve Erden, 1998, s.212).

Okulöncesi dönem, çocuğun çevresini araştırıp tanımaya çalıştığı, çevresiyle iletişim kurmaya istekli olduğu, yaşadığı toplumun değer yargıları ve o toplumun kültürel yapısına uygun davranış ve alışkanlıkları kazanmaya başladığı bir dönemdir.

Bu dönemde edinilen yaşantıların çocuğun ilerideki yaşamında etkili olması, onun eğitimine olabildiğince erken yaşlarda başlanılmasını gerekli kılmaktadır. Çocukta var olan potansiyelin en üst sınıra kadar geliştirilebilmesi için, ona erken yaşlarda ve gelişimine uygun fırsatlar sağlanmalıdır. Bu nedenle yaşamın ilk yıllarında alınan eğitimin ve geçirilen yaşantıların çocuğun gelişiminde çok önemli bir yeri vardır.

Okulöncesi dönem, insan hayatının temelini oluşturur. Bu nedenle okulöncesi dönem en iyi şekilde ve uygun yaşantılarla geçirilmelidir. Bu dönemde çocuğa sağlanacak yaşantıların türü ve kalitesi, yetişkinin ona sunabileceği olanakların zenginliğine bağlıdır (Oktay, 1999, s.132). Çocuğa sunulan olanaklar ne kadar zengin olursa, çocuğun eğitimi o kadar nitelikli ve etkili olur.

Son yıllarda özellikle büyük kentlerde ve endüstri merkezlerinde okulöncesi eğitime daha çok ihtiyaç duyulmakta ve okulöncesi eğitim hizmetlerinden daha fazla çocuk yararlanmaktadır. Bu durum sadece çalışan annelerin duydukları ihtiyaçtan kaynaklanmamakta, tüm anne-babaların okulöncesi dönemde çocuğun gelişimi ve eğitimi konusunda giderek bilinçlenmelerinden de ileri gelmektedir (Akyüz, 1999, s.299).

“Erken Çocukluk Eğitimi” olarak da adlandırılan okulöncesi eğitim, değişik şekillerde tanımlanmaktadır. Örneğin Gürkan (2004, s.4), okulöncesi eğitimi şöyle tanımlamaktadır:

Okulöncesi eğitim; 0-72 ay arasındaki çocukların gelişim düzeylerine ve bireysel özelliklerine uygun, zengin uyarıcı çevre olanakları sağlayan; onların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönlerden gelişmelerini destekleyen; toplumun kültürel değerleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren ve ilköğretime hazırlayan, temel eğitim bütünlüğü içinde yer alan bir eğitim sürecidir.

Aral, Kandır ve Can Yaşar (2000, s.15) ise, okulöncesi eğitimi; “0-6 yaş arasındaki dönemi kapsayan ve çocukların ilerideki yaşamlarında çok önemli bir yeri olan, tüm gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, bu doğrultuda kişiliğin temellerinin atıldığı gelişim ve eğitim süreci” olarak tanımlamaktadır.

Tanımlardan da anlaşıldığı gibi 0-6 yaş arasını kapsayan okulöncesi yıllar; çocuğun kişiliğinin oluşumu, temel bilgi, beceri, alışkanlık ve tutumların kazanılması ve geliştirilmesinde en önemli yıllardır. Bu dönemde çocuğa verilen eğitim, çocuğun kişilik gelişimini ve daha sonraki yıllardaki öğrenme yaşantısını önemli derecede etkiler. Bu nedenle çocuğun okulöncesi dönemdeki eğitimi şansa bırakılmamalı, ciddi biçimde ele alınmalı ve çocukların bilimsel yollar doğrultusunda eğitim görmeleri sağlanmalıdır (Başal, 1998, s.4). Okulöncesi eğitimin başarıya ulaşması için, bu eğitim sabırla, gerçekçi bir yaklaşımla, ülke koşullarına uygun ve sistemli bir biçimde verilmelidir (Yıldır, 1991, s.13).

Sağlıklı ve istenilen davranışlara sahip çocuklar yetiştirmek, çocukların yaşlarına göre gelişim özelliklerini ve bu özellikler doğrultusunda ihtiyaçlarının neler olduğunu bilmeye bağlıdır. Çocukların özelliklerini dikkate almadan yapılan eğitim hem güçtür hem de tamamen tesadüflere bırakıldığı için hata yapma oranı yüksektir. Bu bakımdan birçok kritik dönemi içine alan ve çocukların gelişim hızlarının yüksek olduğu okulöncesi dönem daha da fazla önem taşımaktadır (Demiral, 1989, s.29).

Okulöncesi eğitimin evrensel amaçları, Mialaret tarafından toplumsal, eğitsel ve gelişimsel amaçlar olmak üzere üç grupta toplanmıştır (Aral, Kandır ve Can Yaşar, 2000, s.21; Oktay, 1999, s.188):

1. Toplumsal Amaçlar

- Çalışan kadınların çocuklarına bakmak.
- Her çocuğun eğitim görmesini sağlamak ve onların bireysel gelişimlerine katkıda bulunmak.
- Çocukların birbirleriyle ve başkalarıyla iletişim kurmasına ve sosyalleşmesine katkıda bulunmak.

2. Eğitsel Amaçlar

- Çocuğun duyularını eğitmek.
- Çocuğun çevreye olan duyarlılığını arttırmak.

3. Gelişimsel Amaçlar

- Çocuğun doğal gelişimini temel alarak, gelişimle ilgili deneyimlerine önem vermek.

Bu evrensel amaçlar doğrultusunda, okulöncesi eğitimin amaçları Milli Eğitimin genel amaç ve ilkelerine uygun olarak belirlenmiş ve Milli Eğitim Bakanlığı 36-72

Aylık Çocuklar için Okulöncesi Eğitim Programı (MEB, 2006, s.9)'nda şu şekilde sıralanmıştır:

- Çocukların bedensel, zihinsel ve duygusal yönden gelişmelerini ve iyi alışkanlıklar kazanmalarını sağlamak.
- Çocukları ilköğretime hazırlamak.
- Koşulları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratmak.
- Çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır.

Okulöncesi eğitimde belirlenmiş amaçlara ulaşabilmek ve çocukları en iyi şekilde yetiştirebilmek için bazı temel ilkeler göz önünde bulundurulmalıdır. Bu ilkeler Milli Eğitim Bakanlığı 36-72 Aylık Çocuklar için Okulöncesi Eğitim Programı'nda (MEB, 2006, s.10) şu şekilde ifade edilmiştir:

- Okulöncesi eğitim, çocuğun gereksinimlerine, bireysel farklılıklarına uygun olarak verilmeli, tüm gelişim alanlarını desteklemeli ve çocuğa özbakım becerilerini kazandırmalıdır.
- Okulöncesi eğitim kurumlarında demokratik eğitim anlayışına uygun eğitim ortamları hazırlanmalı, bu eğitim ortamlarında etkinlikler hazırlanırken çocukların ilgi ve gereksinimlerinin yanı sıra çevrenin ve okulun imkânları da dikkate alınmalıdır.
- Okulöncesi eğitim ile çocukların sevgi, saygı, işbirliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma ve paylaşma duygu ve davranışları geliştirilmelidir.
- Çocuklara, kişiliğini zedeleyici şekilde davranılmamalı ve eğitimde baskı ile kısıtlamalara yer verilmemelidir.
- Çocukların kendi başına bir birey olarak hareket etmeleri desteklenmeli, yardıma gereksinim duyduklarında gerekli yardım, rehberlik ve destek yetişkin tarafından sağlanmalıdır.
- Çocukların hayal güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme ile problem çözme becerileri, iletişim kurma ve duygularını ifade edebilme davranışları geliştirilmelidir.
- Eğitim sürecinde çocuğun ve ailenin etkin katılımı sağlanmalı ve aileler teşvik edilmelidir.

- Okulöncesi eğitimde, çocuğun gelişimi ve okulöncesi eğitim programları düzenli olarak değerlendirilmeli; değerlendirme sonuçları çocukların, öğretmenin ve programın geliştirilmesi amacıyla etkin olarak kullanılmalıdır.

Okulöncesi eğitim, gelecekteki kişiliğin temellerini oluşturması, çocukların sosyal yaşama uyumunu ve yeni davranışlar kazanmalarını sağlaması bakımından son derece önemlidir (Başal, 1998, s.14). Ayrıca, çocuklara erken yaşlardan itibaren daha iyi gelişme fırsatları yaratmak, onları ilköğretime hazırlamak ve nitelikli insan potansiyelini arttırmak bakımından da büyük önem taşımaktadır (Ural, 1986, s.14).

Okulöncesi dönemde çocuğun annesi ve babası tarafından sevgi ve şefkatle büyütülmesi, ihtiyaçlarının zamanında karşılanması ve sağlığının korunması çok önemlidir. Fakat bunlar kadar önemli olan diğer bir nokta da, tüm gelişim alanlarını destekleyecek sosyal ve fiziksel bir ortamdır. Böyle bir ortam da çocuklara okulöncesi eğitim kurumlarında sağlanabilir (Şahin, 2005, s.1).

Okulöncesi eğitim kurumları, 0-6 yaş arası çocukların tüm gelişimlerini, sağlıklı ve düzenli fiziksel koşullar içinde, toplumun kültürel özellikleri doğrultusunda en iyi şekilde yönlendiren; uzman-eğitici kadroya sahip sosyal kuruluşlardır (Oğuzkan ve Oral, 1996. s.3).

Türkiye’de okulöncesi eğitim basmağında hizmet sunan kurum ve kuruluşlar, Milli Eğitim Bakanlığı, Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Çalışma Bakanlığı, Kamu İktisadi Teşekkülleri (KİT’ler), özel ve tüzel kişiler ile üniversitelerdir (Gürkan, 2004, s.6). Bu kurum ve kuruluşlardan Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı olanlar; bağımsız anaokulları, ilköğretim bünyesinde anasınıfları, kız meslek okulları bünyesinde uygulama anaokulları ve anasınıflarıdır. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’na bağlı olanlar ise çocuk yuvaları, kreş ve gündüz bakımevleri, çocuk kulüpleri ve çocuk evleridir (Oktay, 1999, s.89).

0-36 aylık çocuklara bakım ve eğitim veren kurumlar kreş, 36-72 aylık çocuklara eğitim verenler anaokulu, 60-72 aylık çocuklara eğitim verenler ise anasınıfı olarak adlandırılmaktadır (Şahin, 2005, s.1).

Kısaca okulöncesi eğitim kurumları çocukların, kişiliğin şekillendiği okulöncesi eğitim dönemini, fiziksel, sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimleri açısından en sağlıklı şekilde geçirmesini, onları hayata hazırlamayı ve aileyi okulöncesi eğitim konusunda bilgilendirmeyi amaçlamaktadır. Aynı zamanda okulöncesi eğitim kurumları, çocuğa paylaşmayı, işbirliği yapmayı, grupla birlikte hareket etmeyi, sorumluluk almayı, kendini ifade etmeyi öğretir. Okulöncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğun sosyal ve duygusal gelişiminin yanı sıra, yetenekleri ölçüsünde yaratıcılığı ile zihinsel gelişim kapsamında algılama, dikkat, problem çözme ve düşünme yetenekleri gelişir. Ayrıca, çocuğun arkadaşları ve öğretmenleri ile kurduğu ilişkiler, dinlediği hikâye ve konuşmalar, onun Türkçe'yi anlama ve kullanma yeteneği ile dili günlük yaşamda etkili bir biçimde kullanma yeteneğini de geliştirir.

Okulöncesi eğitim kurumlarında yapılan etkinliklerle çocuğun tüm gelişim alanları desteklenmektedir. Örneğin serbest zaman etkinlikleri ile çocuğun sosyal gelişimi, dil gelişimi, psikomotor gelişimi, Türkçe etkinlikleriyle dil ve bilişsel gelişimi, oyun ve hareket etkinlikleri ile bilişsel, sosyal, duygusal ve psikomotor gelişimi, fen ve matematik etkinlikleri ile bilişsel gelişimi, müzik etkinlikleri ile dil gelişimi, okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları ile bilişsel gelişimi desteklenmekte ve geliştirilmektedir.

Okulöncesi eğitim kurumlarında çocuklar kendi yaşlıları içinde kendini tanımayı, kendini topluma kabul ettirecek güç ve becerileri geliştirmeyi, birlikte yaşama kurallarını öğrenirler. Ayrıca kurumlar; çocuğun bedenini kullanma, oyun oynama, merakını giderme ve bağımsızlığını kazanma gibi temel gereksinimlerini de karşılar (Fidan ve Erden, 1998, s.213).

Poyraz ve Dere (2001, s.17)'nin Tekiner (1996, s.10)'den aktardığına göre yapılan birçok araştırma, okulöncesi eğitim kurumlarında yetişen çocukların tüm gelişim alanlarında okulöncesi eğitim almayan çocuklara göre daha ileri olduklarını ve

daha sonraki eğitim basamaklarında okula ve çevreye daha iyi uyum sağladıklarını göstermektedir. Ayrıca, bu çocukların daha katılımcı ve daha girişken olduğu da yapılan araştırmalarla desteklenmektedir. Böylece okulöncesi eğitimin önemli katkısı, özellikle çocuk ilköğretime başladığı zaman kendini göstermektedir (Yavuzer, 2000, s.154).

Nitelikli okulöncesi eğitim kurumları, çocuğun ailesi dışında karşılaştığı planlı, denetimli ve kurallı eğitimin ilk basamağıdır. Burada iyi yetişmiş okulöncesi öğretmenleri tarafından çocuk odak olarak alınır ve gelişim özellikleri ile yeteneklerine göre hazırlanan esnek programlar doğrultusunda temel eğitime hazırlanır (Üstünoğlu, 1987, s.6). Bu kurumlar, ailenin başlattığı eğitimi zenginleştirmek, desteklemek ve aile eğitimindeki yetersizlikleri dengelemek açısından büyük önem taşır. (Oktay, 1999, s.92).

Okul ve ailenin birbirini destekleyici ve tamamlayıcı nitelikte olmaları, ailenin eğitim düzeyi ve sosyo-ekonomik durumu ne olursa olsun, çocuk için faydalı ve gereklidir. Okulöncesi eğitim, yoksul çevrelerden gelen çocuklar ve aileleri için eğitici ve tamamlayıcı; orta ve üst çevrelerden gelen çocuklar ve aileleri için de destekleyici niteliktedir (Yıldıran, 1983, s.85).

1.2. Okulöncesi Eğitimde Okul-Aile İşbirliği ve Önemi

Okul-aile işbirliği, çocukların sağlıklı gelişimlerini sürdürebilmesi ve okula hazırlanması amacıyla düzenlenen eğitim etkinliklerini gerçekleştirmek için, okul personeli ve aile bireylerinin birlikte çaba göstermesidir (Cavkaytar, 2004, s.136). Buna göre okul ve aile birlikte hareket ederek, çocukların en iyi şekilde yetişmeleri için gerekli eğitim etkinliklerini düzenlemek ve bu etkinlikleri gerçekleştirmek için çaba göstermek durumundadırlar.

Okulöncesi eğitim kurumları, çocuğu, içinde yaşadığı ailenin ve toplumun bir üyesi olarak görmeli ve etkinliklerini okul-aile işbirliği ilkesi doğrultusunda düzenlemelidir (Oğuzkan ve Oral, 1996, s.11). Sağlıklı bir birey yetiştirmede aile, okul ve toplumdan gelen tüm etkilerin birbiri ile uyumlu ve tutarlı olmasına dikkat edilmelidir.

Okul-aile işbirliğinin temelini, görevlerin taraflara uygun biçimde dağıtılması, karşılıklı etkileşim, sınırların iyi belirlenmesi ve beklentilere yanıt verme kavramları oluşturmaktadır. Kavramsal olarak ileri sürülen bu ilişkilerin uygulamadaki gerçekleşme düzeyi, işbirliğinin sürekliliğini belirleyecektir (Kazak,1998, s.23).

Okul ve aile arasındaki ilişkiler sürekli şikâyet üreten, eleştiren, olumsuzlukları ön plana çıkaran bir anlayışla değil; yönetime katkı sağlayan, olumlu düşünen, sorunları çözümede aktif rol üstlenen bir düzeyde olmalıdır. Kaliteli ve etkili okullarda bu anlayış okul başarısını olumlu yönde etkiler, okul-aile ilişkileri geleneksel olarak değil, aktif bir şekilde devam eder (Balkis, 2006, s.25).

Okul-aile işbirliği etkin bir eğitimin ön koşulu niteliğindedir. Çünkü, çocuklar belli bir yaşa gelene kadar, yaşamlarının önemli bir bölümünü sadece okul ve aile arasında sürdürürler. Aile ve okul bu anlamda birbirini tamamlayan kurumlardır (Can, 2002, s.12). Okul-aile işbirliği, çocukların eğitimlerini olumsuz yönde etkileyen etmenleri ortadan kaldırarak, okul ve aileyi birbirine yakınlaştırmayı amaçlar (Uluğ, 1999, s.137).

Okulöncesi eğitim kurumları hizmet verirken, okul-aile işbirliği yoluyla aileleri etkiler. Aileler kurum hakkında bilgi edinirken aynı zamanda çocuklarının da eğitimine katkıda bulunurlar. Okul-aile işbirliği sayesinde öğretmen de aileyi yakından tanıma fırsatı bulur. Öğretmenin aileyi tanınması, çocuğu tanınmasını kolaylaştırır. Aile bireyleri arasındaki ilişkiler, ailenin çocuğa karşı tutumları, çocuğa uyguladıkları disiplin anlayışı, çocuğun içinde yaşadığı fiziksel çevre koşulları gibi özelliklerin öğretmen tarafından bilinmesi, onun çocukta gözlediği çeşitli davranışları anlamasına ve değerlendirmesine, böylelikle çocukla ilgili doğru bilgi edinmesine yardımcı olur (Kandır, 2001, s.103).

Bu işbirliğinin başlangıcı için öncelikle okulöncesi eğitimcileri ailenin önemine inanmalıdır. Aileyi dışlamak yerine, okulda çocuğa kazandırılmaya çalışılan alışkanlıkların ancak evde aile tarafından devam ettirilirse yerleşebileceğini kabul etmelidir. Bundan dolayı çocuk kuruma kayıt olduğu andan itibaren aileyle rekabet

etmek yerine, her anlamda işbirliğine hazır olmak ve hatta yardımlarını talep etmek önemlidir (Kağıtçıbaşı, 1996, s.25; Coleman ve Churchill, 1997, s.144). Sağlıklı ve kaliteli bir okulöncesi eğitimin gerçekleştirilmesi için okul-aile ilişkileri, karşılıklı saygı, hoşgörü sınırları içinde ve sağlam temellere dayalı olarak geliştirilmelidir.

Okul-aile işbirliğini gerekli kılan birçok neden vardır. Bu nedenler şu biçimde sıralanabilir:

- Okuldaki eğitim programını geliştirmek.
- Ailenin okula desteğini sağlamak.
- Anne-babanın liderliğini arttırmak ve becerilerini üst düzeye çıkarmak.
- Çevrede ve okulda bulunan diğer ailelerle iletişim kurmak ve öğretmenin çalışmalarına yardım etmek.
- Çocukların okulda ve daha ilerdeki yaşamlarında başarılı bir birey olmalarını sağlamaktır (Epstein, 2001, s.411).

Okul-aile işbirliğini gerekli kılan nedenlerde de görüldüğü gibi, ailelerin okul-aile işbirliği sürecinde önemli bir rolü vardır. Bu nedenle, hem eğitim hem de okul-aile işbirliği açısından, okul ile aile arasında sağlam bir ilişki kurulmalı; okul ve aile çocuğu hayata hazırlarken, ortak kararlar almaya çalışan kurumlar olmalıdır.

Okul-aile işbirliği, okulöncesi eğitim döneminde çocukların okula kolay uyum sağlaması, ailedeki ve okuldaki eğitimin birbirini tamamlayıcı nitelikte olması, okul ve ev ortamında çocuğa gösterilebilecek farklı tutumların önlenmesi, evin devamı olan okul ortamında etkili bir öğrenme fırsatının yaratılması ve çocukların gelişimine çok yönlü katkıda bulunulabilmesi noktalarında önem kazanmaktadır (Can, 2002, s.12).

Etkili bir okul-aile işbirliği için dikkat edilmesi gereken bazı noktalar vardır. Bunlar şöyle sıralanabilir:

- Anne-babalar, okulun ve eğitim sürecinin ayrılmaz bir parçası olarak görülmelidir.

- Okul-aile işbirliği çok amaçlı, iyi planlanmış ve uzun süreli düzenlendiğinde başarılı olur.
- Okul-aile işbirliği çalışmaları hem varolan sorunların çözümüne hem de olası sorunların ortaya çıkmasını önlemeye yönelik olmalıdır.
- Okul-aile işbirliği çok iyi düzenlendiğinde, en çok alt sosyo-ekonomik düzeyden gelen çocuklara yarar sağlar (Pehlivan, 1997, s.6; Gümüşeli, 2004, s.4).

Okul-aile işbirliğinde dikkat edilmesi gereken noktalar göz önünde bulundurulduğu sürece etkili bir okul-aile işbirliğinden söz edilebilir. Bu süreçte amaç, ailenin çocuğun eğitimine etkin olarak katılmasını sağlamak ve iyi planlanmış okul-aile işbirliği etkinlikleri düzenlemektir.

1.2.1. Okulöncesi Eğitimde Okul-Aile İşbirliğini Geliştirme Etkinlikleri

Okullarda okul-aile işbirliğinin geliştirilmesi için okul yönetimi, öğretmen ve aileler tarafından bazı etkinlikler düzenlenmektedir. Okul yönetimi tarafından düzenlenen bu etkinlikler; genellikle veli toplantıları ve bilimsel toplantılardır. Bu toplantıların genel amacı, anne-babalara gereksinim duydukları konular hakkında bilgi vermek ve onları bilinçlendirmektir. Öğretmen tarafından yürütülen etkinlikler ise, sınıf toplantıları, ev ziyaretleri, telefon görüşmeleri ve yazışma yoluyla yapılan etkinliklerdir. Bu etkinliklerin amacı, anne-babaları çocuklarının gelişimi hakkında bilgilendirmek, sınıfta yapılan etkinlikleri ailelere tanıtmak, ailelere sınıfta yapılan çalışmaları evde de sürdürmeleri için önerilerde bulunmak, ailelerin okuldaki etkinliklere katılımlarını sağlamak ve ev-okul arasındaki ilişkileri güçlendirmektir. Aileler tarafından yürütülen etkinlikler arasında ise, öğrenci eğlenceleri, kermes, sergi, gösteri vb. etkinlikler yer almaktadır (Cavkaytar, 2004, s.137).

Okul yönetimi, öğretmen ve aileler tarafından düzenlenen bu etkinlikler aşağıda sırasıyla açıklanmıştır.

Veli Toplantıları: Okulun işleyişi ve yapısı, eğitim programlarının tanıtılması, okuldaki etkinliklerin duyurulması, bu etkinliklere ailelerin katılımlarının sağlanması gibi konuları içeren grup toplantılarıdır (Cavkaytar, 2004, s.137).

Okulun amaçlarını ve etkinliklerini açıklamak, kurulacak işbirliği ile ilgili görüşleri paylaşmak üzere ailelerle yapılacak toplantı, başlangıçta olumlu bir ilişkinin temellerini atmak için gereklidir (Oğuzkan ve Oral, 1996, s.103). Bu toplantıların amacı, aile ve okul arasındaki bilgi alışverişini sağlamak, aileler ile iletişim kurmak, şikâyet ve problemleri birlikte çözümlenektir (Eryorulmaz, 1993, s.93).

Resmi ve özel okullarda, okul-aile ve öğretmenler arasında işbirliğini sağlamak, velileri öğrencilerin gelişim dönemleri hakkında bilgilendirmek, okula destek olmalarını sağlamak ve etkin bir şekilde eğitim hizmetlerine katmak üzere bir eğitim-öğretim yılında en az iki kez olmak üzere okul idaresinin ihtiyaç duyduğu zamanlarda “veli toplantıları” yapılmalıdır (MEB, 2002b, s.2).

Toplantılar sırasında öğretmen, anne-babaları konuşmaları için yönlendirmeli ve çocuklar arasında karşılaştırma yapmaktan kaçınmalıdır. Eğer ortada çocukla ilgili bir problem varsa, gerçekçi bir şekilde yaklaşılmalı ve öğretmen, anne-babayı işbirliği yapmaya davet etmelidir. Anlaşmazlık durumunda tartışmadan kaçınılmalı ve hemen toplantıya ara verilmelidir (Manning ve Schindler, 1997, s.28; MEB, 2006, s.82).

Bilimsel Toplantılar: Alanlarında uzman, eğitimci ve akademisyenlerin katılımıyla gerçekleştirilen, açık oturum, panel, sempozyum, seminer ve tartışma grupları şeklinde yapılan toplantılardır (Cavkaytar, 2004, s.137). Ailelerin istek ve ihtiyaçları doğrultusunda, çocuk gelişimi ve eğitimi konusundaki bilgi ve becerilerini arttırmak amacıyla uzmanlar eşliğinde bilimsel toplantılar düzenlenebilir. Çeşitli tartışma konuları açılarak ailelerin birbirleri ile fikir alışverişini yapmaları sağlanabilir. Bilimsel bir toplantının amacına ulaşabilmesi için, konu anne-babaların ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda seçilmelidir. Bunun için de konferanstan önce ailelerin ilgi ve ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik anket, bireysel görüşme ya da grup görüşmeleri gibi çalışmalar yapılmalıdır (Aral, Kandır ve Can Yaşar, 2002, s.173).

Ev Ziyaretleri: Okul ve aile arasında iletişimi sağlayan yöntemlerden biri de öğretmenin aileyi evinde ziyaret etmesidir. Ev ziyaretleri, ailenin değerlerini, çocuğuna karşı tutum ve davranışlarını, çocuk ile ilgili beklentilerini öğrenmek ve aileyi tanımak için kullanılan en iyi yöntemlerden biridir. Bu ziyaretlerin amacı, yardıma ihtiyacı olan annelere yardım etmek, aile-çocuk arasındaki iletişimin niteliğini arttırmak, çocukla ailenin oyun oynamasını teşvik etmek ve anne-babalara eğitimci rolü kazandırmaktır. Aile, ev ziyaretleri sırasında duygu ve düşüncelerini daha rahat açıklayabilmekte, çocuk ise öğretmenin kendisi ile ilgilendiğini ve değer verdiğini düşünerek öz-saygısını geliştirebilmektedir. Evdeki yaşam, komşuluk çevresi, çocuğun ilgi ve yetenekleri, anne-babanın çocuk yetiştirme konusundaki tutum ve davranışları ile ilgili bilgi, ailelerle yapılacak özel görüşmeler ve ziyaretler yoluyla öğrenilebilir. Bu bilgiler okulda düzenlenen etkinlikler ve aile ile kurulacak ilişkiler açısından öğretmene yol gösterir. Ayrıca, öğretmen ev ziyaretleri sırasında ailelere çocuk gelişimi hakkında ve çocuğuyla birlikte evde neler yapabileceği hakkında bilgiler verebilir, evdeki rutin işlerin öğrenme yaşantısı olarak nasıl kullanılabilceği ailelere gösterilebilir (Oğuzkan ve Oral, 1996, s.101; Seçkin ve Koç, 1997, ss. 7-8; Hurst, 1997, s.101; MEB, 2002a, s.18; Tutkun ve Köksal, 2002, s.222).

Bireysel Görüşmeler: Ailelerle işbirliğinin ve yakınlaşmanın amaçlandığı, karşılıklı anlayış ve yardımlaşma için büyük önem taşıyan, yüz yüze yapılan özel görüşmelerdir. Bireysel görüşmelerin genel amacı, ailelerin çocuklarının eğitimi ve gelişimi ile ilgili gereksinimlerini karşılamak, bu konudaki görevleri hakkında onları bilgilendirmek, ailelerin çocukları ile yaşadıkları problemlere birlikte çözüm bulup, onlara rehber olmaktır (Kaya, 2002, s.34). Okulöncesi eğitim kurumlarında, çocuğun anne-baba tarafından okula getirilişi ve okuldan alınışı bireysel görüşmeler için birer fırsat olarak görülmelidir. Bireysel görüşmeler sadece okulda ya da çocukta bir sorun olduğunda yapılmamalı, zaman zaman çocuk ve aile ile ilgili olumlu duyguların paylaşılması için de yapılmalıdır. Görüşme sırasında çocuğun ya da ailenin kişiliğini yaralayıcı sözlere yer verilmemelidir. Öğretmen ve aile birbirine güven duymalı ve görüşme, nezaket kuralları içerisinde yapılmalıdır (Alıcıgüzel, 1999, s.373). Ailelerle yapılan görüşmelerde, konuşmaya her zaman çocuğun olumlu ve başarılı olduğu konularla başlanmalıdır. Daha sonra çocuğun güçlendirilmesi ve desteklenmesi gereken

alanlar ifade edilmeli, bunun için okulda ve evde neler yapılabileceği konuşularak, aileye önerilerde bulunulmalıdır (MEB, 2002a, s.19).

Haber Bültenleri: Okulun fiziksel koşullarında yapılan değişiklikler, çalışmalarındaki yenilikler, diğer okullarla yapılan işbirliği sonuçları, yapılan toplantı, konuşma ve etkinliklerle ilgili haber bültenlerinin hazırlanması ve ailelere ulaştırılması, anne-babaların okula yakınlaşmasını sağlar (Oğuzkan ve Oral, 1996, ss.104-105). Ailelere aylık ya da haftalık bültenler gönderilerek; okulda öğrenilen şarkı, bilmece ve oyunlardan örnekler verilebilir. Bu yöntem ailenin okulda yapılan etkinlikler hakkında bilgi edinmesini ve çocuğun eğitimine katılmasını sağlar.

Telefon Görüşmeleri: Öğretmenin okul-aile işbirliğini sağlamak için kullandığı yöntemlerden birisi de ailelerle telefon görüşmeleri yapmaktır. Ailelerle yüz yüze görüşülemediği zamanlarda en iyi iletişim yöntemi telefondur. Kimi aileler yüz yüze görüşmek yerine, telefon görüşmelerinde duygu ve düşüncelerini daha rahat ifade etmektedir. Düzenli telefon görüşmeleri ile aileler öğretmenden, çocuklarının okuldaki durumları ve gelişimleri ile ilgili anında bilgi edinebilir (İşmen ve Yıldız, 1996, s.32; Decker ve Decker, 1988, s.146). Telefon görüşmeleri acil durumlarda sadece problemleri iletmek amacıyla değil, çocukların ve ailelerin ihtiyacı olduğu durumlarda ve olumlu duyguların paylaşılması amacıyla yapıldığında daha etkili olmaktadır (Ömeroğlu ve Can Yaşar, 2005, s.6).

Mektuplar: Okul ve aile arasında iletişim sağlayan önemli bir araçtır. Bu mektuplar haftalık, aylık ya da on beş günde bir düzenli hazırlanarak ailelere gönderilebilir. Mektuplarda, çocuğun o gün ilk kez başarabildiği bir davranış, evde çocukla birlikte ailenin yapabileceği etkinlikler, çocuğun okulda öğrendiği bir kavramın evde nasıl pekiştirileceği, çocuğun desteklenmesi gereken yönleri, basit oyuncakların yapımı, çocuğun yaşına uygun oyuncaklar, program ile ilgili duyurular, çocuk eğitimi ile ilgili yeni kitapların listesi ve makaleler gibi bilgiler yer alabilir. Ayrıca, mektuplara düzenlenecek olan inceleme gezilerinin tarihleri ve gezi için gerekli olan izin belgeleri, okulda yapılacak proje çalışmaları için ailelerin evde kullanmadığı artık malzemelerin

listesi gibi bilgiler ilave edilebilir (MEB, 2006, s.81; Decker ve Decker, 1988, ss.146-148).

Panolar: Ev ve okul arasındaki iletişimi sağlamak amacıyla, okulda ailelerin görebileceği yerlere panolar asılabilir. Panolar sayesinde ailelere çocuklarının okulda katıldıkları etkinlikler, öğrendikleri şarkı, şiir vb. çalışmalar konusunda bilgi verilebilir ve evde çocuklarını desteklemek için çeşitli yollar önerilebilir. Ayrıca, panolara inceleme gezileri, konferans veya davetlerle ilgili duyurular, ailenin ihtiyaç duyduğu konular ile ilgili makaleler, broşürler, afişler, günlük yemek listesi, çocukların etkinlikler sırasında çekilen fotoğrafları ve acil telefon numaraları vb. asılabilir (Eryorulmaz, 1993, s.92; Seçkin ve Koç, 1997, s.7).

Ailenin Sınıf Etkinliklerine ve Karar Verme Sürecine Katılması: Aileler sınıftaki etkinliklere katılarak, çocukları hakkında daha çok bilgi edinebilirler. Ailelerin katılımları bireysel ilgilerine ve programın ihtiyacına bağlı olarak, gözlemden görev dağıtımına kadar çeşitli şekillerde olabilir. Değişik meslek alanlarında çalışan veliler, zaman zaman sınıfa gelerek o meslek hakkında öğrencilere ve öğretmene bilgi verebilir. Seçkin ve Koç'un (1997, s.8), Temel ve Ömeroğlu'na (1993, s.58) dayanarak belirttikleri gibi, aileler sınıfta öğretmenlerle birlikte değişik etkinliklerde çalışabilirler. Evde veya sınıfta kullanılacak program materyalleri geliştirmek, şarkı söyleme, oyun oynama, hikâye anlatma gibi etkinliklerde öğretmen rolünü üstlenmek, kahvaltı, oyun ve yemek sırasında çocuklara rehberlik etmek ve model olmak, kayıtların tutulmasında görev almak, inceleme gezileri vb. sınıf dışı düzenlenen etkinliklerde öğretmene yardımcı olmak bu etkinliklere örnek olarak verilebilir. Öğretmen öncelikle ailelere, sınıfta çocuklarının neler yaptıklarını, çocuklarla nasıl iletişim kurduğunu, onlarla nasıl konuştuğunu, hangi durumlarda yardım ettiğini, nasıl rehberlik ettiğini gözleme fırsatı sunmalı, daha sonra çeşitli etkinliklere katılımlarını sağlamalıdır. Bu şekilde anne-babalar öğretmeni model alarak, çocuk eğitimi konusundaki bilgi ve tutumlarını geliştirir, evde çocuğunun gelişimini nasıl destekleyebileceklerini öğrenir ve evdeki eğitim ortamını daha etkili duruma getirebilirler. Anne babalar, sınıf katılımı sırasında farklı özellikteki çocukların farklı yönlerini görerek insanlara karşı nasıl bir

tutum geliştirecekleri konusunda deneyim kazanırlar (Coleman ve Churchill, 1997, s.145; Manning ve Schindler, 1997, s.30; Gorham ve Nason, 1997, s24).

Okulöncesi eğitim kurumlarında ailenin programa başarılı bir şekilde katılması isteniyorsa, kurumun amaçları, politikası ve etkinlikleri hakkında karar verilirken de aile katılımının sağlanması gerekmektedir. Okul-aile birliklerinin okulla ilgili aldığı kararlara, anne-babaların aktif olarak katılması büyük önem taşımaktadır. Bu yolla aileler, çocuğun eğitimini etkileyen politikaların belirlenmesine, geliştirilmesine ve, ellerinden geldiğince maddi destek sağlamaya çalışacak, kurum için gerekli olan eğitim materyalleri ve kaynakların teminine de yardımcı olacaklardır. Aileler okulöncesi eğitimde planlama, uygulama, değerlendirme ve yönetim süreçlerinin her birine katılırsa, ancak o zaman gerçek bir aile katılımı ve okul-aile işbirliğinden söz edilebilir (Coleman, 1997, s.15; Seçkin ve Koç, 1997, s.8; MEB, 2006, s.87).

Okulöncesi eğitim kurumlarında aileler de birtakım etkinlikler düzenleyerek, okul-aile işbirliğinin geliştirilmesine katkı sağlarlar. Aileler tarafından en çok düzenlenen etkinlikler; kermesler, sergiler ve gösterilerdir. Bu etkinlikler kısaca aşağıdaki gibi açıklanabilir:

Kermesler: Anne-baba ve öğretmenlerin, okul-aile işbirliğini arttırmalarında etkili olabilecek bir yol, onları iyi ilişkiler kurmaları için bir araya getirmektir. Bu da okulda düzenlenen kermeslerle gerçekleştirilebilir. Kermeslerde, anne-baba ve öğretmenler tanışıp kaynaşarak, aralarında daha iyi bir iletişim kurabilirler. Böylece, hem eğlenceli bir gün geçirirler, hem de çocukların eğitimine olumlu yönde katkı sağlayabilirler.

Sergiler ve Gösteriler: Okulöncesi eğitim kurumlarında öğretmen ve ailelerin işbirliği ile, çocukların etkinliklerinden oluşan sergiler hazırlanabilir. Örneğin kitap fuarları düzenlenerek, çocuk gelişimi ile ilgili en yeni ve en değerli kitaplar anne-baba ve öğretmenlerin dikkatine sunulabilir. Ayrıca, ailelerle birlikte yılsonu gösterileri, tiyatro ve sinema günleri yapılarak okul-aile ilişkilerinin daha da gelişmesi sağlanabilir.

Aksoy ve Turla (1999, s.46)'nın Dikmen (1991)'den aktardığına göre, okulöncesi eğitim kurumlarında aileleri eğitimin bir parçası haline getirmek için ayrıca, ailelerin istek, eleştiri ve önerilerini yazarak bırakabilecekleri bir dilek kutusu oluşturulabilir, ailelere her dönem sonunda, okulda yapılan çalışmaların özetleri ve çocuklarının genel durumunu değerlendiren bir rapor sunulabilir.

Tüm bunlara ek olarak, çocuklarla birlikte ya da öğretmen tarafından kitapçıklar (yemek kitabı, adres kitabı vb.) hazırlanıp anne-babalara gönderilebilir. Çocukların okulda yeni öğrendiği bir şarkı, kelime, arkadaşlarıyla konuşmaları vb. kaydedilerek aile ile paylaşılabilir (MEB, 2006, s.80).

Okul ve aile arasındaki ilişkilerin olumlu yönde geliştirilebilmesi için yapılabilecek etkinlikler, en iyi şekilde “Okul-Aile Birliği”nin oluşturulmasıyla yürütülebilir (Oğuzkan ve Oral, 1996, s.105). Okul-Aile Birliği, okul ile aile arasındaki bağları güçlendirmek, öğrencilerin daha iyi bir ortamda gelişimlerini sağlamak, ailelerin okul etkinliklerine katılımını ve okul tarafından düzenlenecek etkinliklerde okulla işbirliği yapmalarını sağlamak, eğitim-öğretimi geliştirici etkinlikleri desteklemek, maddi imkânlardan yoksun öğrencilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak ve okula maddî katkı sağlamak üzere kurulur (Cavkaytar, 2004, s.137; MEB, 2005, s.2).

Okul-Aile Birliği, okul-aile işbirliğini sağlamada, eğitimde istenilen hedeflere ulaşmada ve okul-çevre bütünleşmesinde çok önemli bir yere sahiptir. Eğitim düzeyi, geliri, mesleği, kültürü ne olursa olsun, ailelerin okul ortamlarına katılımını sağlayacak, eğitim ile ilgili etkinliklerden haberdar edecek, ziyaretler ve işbirliğini sağlayacak en önemli kuruluş Okul-Aile Birliği'dir (Kazak, 1998, s.27).

1946 yılında toplanan ikinci Milli Eğitim Şurasında kurulması kararlaştırılan Okul-Aile Birlikleri, Milli Eğitim Bakanlığı'na hazırlanan özel bir yönetmeliğe göre etkinlikte bulunmaktadır. Okul-Aile Birliği Yönetmeliği, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na dayanılarak oluşturulmuş, Haziran 2005 tarihli 2573 sayılı tebliğler dergisinde yayımlanmıştır. Okulun bütün öğretmenleri ve öğrencilerin anne-babaları, birliğin doğal üyesidir. Okul-Aile Birliği çalışmalarını her yıl genel kurul tarafından

yapılan seçimle oluşturulan yönetim kurulu düzenlemektedir (Tezcan, 1992, s.24; Kazak, 1998, s.26).

Okul-Aile Birliği çalışmalarında, okulun çevreye tanıtılması için her türlü iletişim aracından yararlanılmalı, okulun çevre halkının ziyaretine açık olduğu günler tespit edilmeli, okul çevresinde bulunan şartları elverişsiz çocuk ve aileler için okulöncesi eğitim fırsatı yaratılmalıdır. Ayrıca, Okul-Aile Birliği çocuk ve ailelerle ilgili diğer kurumların etkinliklerini takip etmeli, gerekirse onlarla işbirliği kurmalı ve yardımlaşmalıdır (Oğuzkan ve Oral, 1996, s.105).

1.2.2 Okul-Aile İşbirliğinin Yararları

Okul-aile işbirliği sürecinde çocuk, aile, öğretmen ve kurum bir bütündür. Bu süreçte amaç, her öğenin birlikte çaba göstererek çocukların sağlıklı bir şekilde gelişimlerini sürdürmelerine yardımcı olmaktır. Aile, öğretmen ve kurumun çocuğun eğitimi konusunda işbirliği yapmasının birçok yararı vardır. Okul-aile işbirliğinin çocuk, aile, öğretmen ve kurum açısından yararları şu şekilde sıralanabilir:

1. Çocuk Açısından:

- Çocuğun, mutlu ve başarılı bir kişi olarak hayata hazırlanmasını sağlar.
- Okul ve ev arasında, çocuğa gösterilebilecek farklı eğitim tutumlarını ortadan kaldırır.
- Evin devamı olan güvenli bir eğitim ortamında, çocuklara daha iyi bir öğrenme fırsatı yaratır.

2. Aile Açısından:

- Çocuklarının gelişimine katkıda bulunmalarını sağlar.
- Çocuklarını bir birey olarak görmelerini sağlar.
- Çocuklarıyla sağlıklı iletişim kurmak için gerekli olan ortamı yaratır.

3. Öğretmen Açısından:

- Programını daha kolay uygulayabilmesini sağlar.
- Aile ile kurulan iyi iletişimin sonucu çocuğu daha kolay tanınmasını ve problemleri çözebilmesini sağlar.
- Sorumluluklarını aile ile paylaşmasını sağlar.

4. Kurum Açısından:

- Eğitimin devamlılığını sağlar.
- Amaçlarını daha kolay gerçekleştirebilmesini sağlar.
- Eğitimde fırsat eşitliğini sağlar.
- Eğitim kalitesini yükseltir (Oktay, 1999, ss.204-205).

Okulöncesi eğitimde belirlenen amaçlara ulaşmak için, aileler çocuklarının eğitim sürecine katılmalı ve destek olmalıdır. Bunun için de, okul ve aile arasında sağlıklı bir işbirliği kurulmalı, okul ve aile birlikte hareket ederek çocukların en iyi şekilde yetişmeleri için çaba göstermelidir.

Günümüzde ailelerin eğitime katılımının önemi tartışmasız olarak kabul edilmektedir. Okulöncesi eğitim alanında çocuklar üzerinde yapılan araştırmalar, aile katılımını sağlayan programlarda yetişen çocukların gelişimindeki olumlu etkinin kalıcı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle okulöncesi eğitimde ailenin eğitime katılımı, aile bireylerinin okulöncesi eğitim hakkında bilgi edinmeleri ve çalışmaların evde pekiştirilmesini sağlamaları açısından önemlidir (MEB, 2006, s.77).

Yeni okulöncesi eğitim programına göre, okul-aile işbirliğinin önemi dikkate alınarak, aile katılımı ayrı bir bölüm olarak ele alınmakta ve günlük planda aile katılımına mutlaka yer verilmesi gerekmektedir. Bundan dolayı öğretmen, bu katılımın nasıl sağlanacağını ve programdaki etkinliklerin hangilerinde aile katılımına yer vereceğini yıllık planını hazırlarken belirlemelidir.

Aile katılımı, okulöncesi eğitim programının önemli bir parçasını oluşturmalı ve aile katılımı mutlaka planlı olarak yapılmalıdır. Aile katılımının planlı olarak

yapılmasını gerektiren nedenler, Milli Eğitim Bakanlığı 36-72 Aylık Çocuklar için Okulöncesi Eğitim Programı'nda (MEB, 2006, s.102) şöyle belirtilmiştir:

- Kurumda verilen eğitimim devamlılığı.
- Ailenin çocuğunu daha iyi tanınması.
- Ailenin program konusunda bilgi sahibi olabilmesi.

1.3. Okulöncesi Eğitimde Aile Katılımı

Aile katılımı, ailelerin, okulun akademik ve sosyal amaçlarını gerçekleştirmek için günlük etkinliklere, okuldaki planlamaya ve yönetime etkin olarak katılmasıdır (Cavkaytar, 2004, s.137). Bir başka deyişle, aile katılımı, aileleri destekleme, onlara eğitim verme, çocuklarının eğitimine katılımlarını sağlama ve çocukların deneyimlerini ev ile okul arasında artan sürekli iletişim yoluyla arttırmaya yarayan bilgi paylaşma sürecidir (Zembat ve Unutkan, 1999, s.151).

Aile katılımında, öncelikle ailelerin çocuklarının eğitimi üzerindeki etkileri göz önünde bulundurulmalı, aileler her konuda desteklenmeli, onlara çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda eğitici bilgiler verilmeli ve çocuklarının eğitimine katılmalarını sağlayıcı bir yaklaşım sergilenmelidir. Aile katılımı, çocuğun okul, aile ve toplum içindeki yaşamını kapsayacak şekilde planlanmalı ve uygulanmalıdır (Coleman, 1997, s.14).

Ailelerin okulöncesi yıllardan başlayarak, çocukları ile ilgili eğitim programlarına etkin olarak katılmaları, çocukların çeşitli öğrenmeleri üzerinde çok olumlu ve kalıcı etkiler yaratmaktadır (Kuşin, 1991, s.74). Ayrıca, aile katılımı, eğitim sürecinin değerini arttırmakta, anne-babalar okul personeline görüş ve bilgileriyle katkıda bulunabilmekte, sosyal imkânlardan, okuldan ve öğretmenlerden daha fazla yararlanabilmektedirler (Cavkaytar, 2004, s.138).

Buna göre, aile katılımında kabul edilen en temel ilkelerden birinin, öğretmen-çocuk-aile ve yöneticilerin bu süreçte hep birlikte yer alması ilkesi olduğu söylenebilir. Çocukların okulda kazandıkları becerilerin ev ortamında pekiştirilmesi ve desteklenmesi, okul-ev arasında tutarlılığın sağlanması ve anne-babaların okulun etkili

bir ögesi haline gelebilmesi, bugün eğitim sürecinin temel hedeflerinden biridir (Akkök, 2002, s.257). Bu temel hedeflere ulaşmak ve eğitim sürecinde çocuğun daha başarılı olabilmesi için de ailenin çocuğunun eğitimine katılması gerekmektedir. Okul ve aile çocuğun gelişimi ve başarısı için eğitim görevini birlikte üstlenmek durumundadır (Kaşıkçı, 1996, s.11).

Gordon, ailenin katılımı için beş farklı rolden söz etmektedir. Bu roller şu biçimde sıralanabilir:

- Ailenin hem evde hem de kurumda eğitici rolünü üstlenmesi.
- Ailelerin diğer ailelere ev ziyaretlerinde bulunarak program içinde görev alması.
- Anne-babalara kurumla ilgili kararların verilmesinde ve yönetsel etkinliklerde söz hakkı tanınması.
- Anne-babaların çocuklarının gelişimi ve eğitimi için gerekli bilgileri öğrenmeleri.
- Anne-babaların sınıf içinde düzenlenen ya da okulla ilgili diğer etkinliklerde gönüllü olarak yardımcı olmaları (Eryorulmaz, 1993, ss.91-92).

Bazı okullar ailelerle daha çok bazı okullarsa daha az işbirliğine gitmektedir. Ailelerle daha çok işbirliği kuran okullar, ailelere çocuklarının eğitiminde daha çok rol vermekte, daha az işbirliği kuran okullarsa daha az rol vermektedir. Bu işbirliğinin düzeyini ve rollerin sayısını öğretmen ile aileler arasındaki iletişim belirlemektedir. Okullar, aile katılımını sağlamak için kendi politikalarını geliştirmeli ve mutlaka ailelere, okuldaki personelin çocuklarının eğitimine ne derece katkı verecekleri konusunda açıklamalar yapmalıdır. Öğretmenler ise çocuk-okul ilişkisi içindeki sorunlarla ilgili, aile katılımını sağlayacak ve geliştirecek stratejilerle ilgili bilgiye sahip olmalı, ailelerle olumlu ilişkilerin başlamasında ilk adımı atmalıdır. Ayrıca, öğretmenler okullarının politikasını iyi uygulamalı, ailelere karşı objektif, duyarlı, yönlendirici, daha saygılı, daha empatik ve gerçekçi yaklaşmalıdır (Tezel Şahin ve Ünver, 2005, ss.25-26).

1.3.1. Aile Katılımının Amaçları

Çocuklara kalıcı ve olumlu davranışlar kazandırabilmek için, okulda verilen eğitim evde de devam etmelidir. Bu nedenle aileler eğitimin dışında bırakılmamalı, ailelerle birlikte çalışmak için fırsat yaratılmalıdır. Okulöncesi eğitimde aile katılımı ile varılmak istenilen nokta, eğitimde devamlılığı ve bütünlüğü sağlamaktır. Okulda verilen eğitimin evde, evde verilen eğitimin okulda desteklenmesi, bu sayede hem okulda hem de evde çocukta istendik davranış değişikliklerinin güvenli ve kontrollü bir biçimde sağlanması, aile katılımında ana amaçtır (Tezel Şahin ve Ünver, 2005, s.24). Aile katılımının diğer amaçları ise şu şekilde sıralanabilir:

- Anne-babaya eğitim vererek, çocuğunun eğitimine destek olmasını sağlamak.
- Eğitimi daha etkili hale getirmek.
- Aile içinde ve okul yapısında yeni düzenlemeler yapmak.
- Çocuğun tüm gelişimine katkıda bulunmak ve bu konuda aileyi desteklemek.
- Çocuktaki olumlu değişikliklerin sürekliliğini sağlamak.
- Sorunları önlemek ve ailelere alternatif disiplin yöntemleri sunmak.
- Anne-babaların kendi ilgi, yetenek ve becerilerinin farkına varmalarına yardımcı olmak.
- Aileyi kurumda uygulanan eğitim programı ve çocuğun ev ortamında kazanabileceği deneyimler hakkında bilgilendirmek (Eryorulmaz, 1993, s.91; Zembat ve Unutkan, 1999, s.151; Zembat, 2003, ss.159-160; Zembat ve Haktanır, 2005, ss.118-119).

Tüm bu amaçlara ulaşıldığında, aileler hem çocuklarının eğitimlerine katılıp, onların gelişimine katkıda bulunacaklar, hem de çocuklarının hayatlarında ne kadar önemli bir yere sahip olduklarının farkına varacaklardır. Bu nedenle, okulöncesi eğitimde aile katılımının amaçları çok iyi belirlenmeli, mümkün olduğu kadar ailelerin çocuklarının eğitimine katılımları sağlanmalıdır.

1.3.2. Aile Katılımının Yararları

Ailenin eğitime katılımı, çocukların başarılı bir yaşama geçişinde önemlidir. Aile çocuğun eğitimine katıldığında, çocuğun uzun dönemde akademik başarı gelişimi daha yüksek olmakta, dikkat süresi artmakta, okula yönelik tutumları ve benlik tasarımı olumlu yönde gelişmektedir (Cavkaytar, 2004, s.138). Bunların yanında aile katılımının daha birçok yararı vardır. Bunlar şu biçimde sıralanabilir:

- Anne-babanın kuruma ve öğretmene güven duymasını sağlar.
- Ailenin, çocuğunun çeşitli öğrenmelerinden dolayı mutlu olmasını sağlar.
- Çocuğun gelişimine yönelik doğrudan ve ayrıntılı bilgi alınabildiği için, öğretmen yaptığı çalışmalarda kendini daha güvende hissetmesini sağlar.
- Sosyal değişimlerden etkilenen anne-babalara destek sağlar ve aileler arası bilgi paylaşımına yardımcı olur.
- Ailenin çocuğun gelişim alanları hakkında bilgi edinmesini sağlar.
- Anne-babanın bazı özel ilgi, beceri ve yeteneklerini okulda düzenlenen etkinlikler içerisinde göstermesini sağlar.
- Ailenin çocuğun evdeki öğrenme ortamını daha bilinçli hazırlamasını sağlar.
- Çocukların motivasyonunda ve davranışlarında gelişme sağlar.
- Hem anne-babanın hem de çocuğun okula karşı olumlu tutumlar geliştirmesini sağlar (İşmen ve Yıldız, 1996, s.31; Poyraz ve Dere, 2001, s.101; Zembat ve Haktanır; 2005, s.113).

Aile katılımının yararlarından da anlaşıldığı gibi, ailenin eğitime katılımı, ailelerin çocuk eğitimi konusundaki bilgi ve becerilerini arttırmakta, çocuklarının eğitimlerinde kendi rollerinin ne kadar önemli olduğunun farkına varmalarını sağlamaktadır.

1.3.3. Okul-Aile İşbirliği ve Aile Katılımını Engelleyen Durumlar

Eğitimin içine aileyi katma ve bu sayede çocuğun eğitimini en kaliteli hale getirme uğraşı, okullar, öğretmenler ve aileler tarafından iyi bir uğraş olarak kabul görmesine rağmen yine okul, öğretmen ve ailelerden kaynaklanan olumsuzluklardan dolayı sistemli bir işleyişe geçememekte ve ortaya bazı engeller çıkmaktadır. (Tezel Şahin ve Ünver, 2005, s.24).

Okul-aile işbirliği sürecini ve ailelerin okul etkinliklerine katılımını engelleyen başlıca etkenler şu biçimde sıralanabilir:

- Anne-babaların kendi okul yaşantılarından edindikleri okula yönelik olumsuz tutumlar.
- Ailelerin ekonomik durumlarının iyi olmaması.
- Ailelerin okula ayırabilecekleri yeteri kadar zamanlarının olmaması.
- Ailelerin eğitim ve kültür düzeyinin düşük olması.
- Okul yöneticisi ve öğretmenlerin olumsuz tutumları.
- Ev ve okul arasındaki kültür farklılığı.
- Okulun kaynaklarının yeterli olmaması (Kolay,2004, s. 97).

Okul-aile işbirliği ve aile katılımı sürecine öğretmenler açısından da bakılacak olursa, bazı engellerden söz edilebilir. Öğretmenlerin aile katılımı etkinliklerini planlamanın çok zaman aldığına inanmaları ve aileleri programa katılmaları için nasıl yönlendirmeleri gerektiğini bilmemeleri, okul-aile işbirliği ve aile katılımını engelleyen öğretmenlerden kaynaklanan nedenlerin en önemlileridir (Zembat ve Unutkan, 1999, s.154). Ayrıca, anne-babalara zaman ayıramama, toplantı yeri bulmada zorluk çekme, toplantı saatlerinin geç duyurulması, özel görüşme gün ve saatlerinin olmaması gibi durumlar da işbirliği sürecini engellemektedir.

Bu engelleri en az düzeye indirmek için okulöncesi eğitim kurumlarında öğretmenlere düşen görev, ailelerle sıcak ilişkiler kurmak, karşılıklı anlayış ve destek ortamı sağlamak ve onlara okulun bir parçası olduklarını her fırsatta hatırlatmaktır.

1.4. İlgili Araştırmalar

Türkiye’de okul-aile işbirliği çalışmalarının anne-baba görüşlerine dayalı olarak incelenmesi ile ilgili doğrudan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Yapılan literatür taraması sonucunda okul-aile işbirliği ve aile katılımı konusunda yapılan araştırmaların çoğunun ilköğretim ve ortaöğretim kademesine yönelik olduğu görülmüştür. Bu bölümde ilköğretim ve ortaöğretim kademesinde yapılan araştırmalara yer verilmemiş, yalnız okulöncesi eğitim kademesinde araştırmanın konusuyla dolaylı olarak ilgili ulaşılabilen araştırmalar, yapıldıkları tarihlere göre özetlenmeye çalışılmıştır.

Kuşin (1991), İstanbul’un Kadıköy ilçesinde anaokulu eğitimcilerinin ve velilerinin okul-aile arasındaki işbirliğine nasıl baktıkları konusunda bir pilot çalışma yapmıştır. Çalışma, Kadıköy ilçesinde 18 anaokulunda çalışan 50 öğretmen ve çocukları bu ilçede anaokullarına devam eden 50 veli üzerinde gerçekleştirilmiş ve katılımcılara bir anket uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin çoğu ailenin okuldaki eğitim konusunda bilgilendirilmesini “çok önemli” bulmuştur. Anne-babaların çoğu, okul-aile işbirliğini “çok önemli” bulduklarını belirtmiş, ailenin okulöncesi kuruma herhangi bir şekilde yardımcı olması ve katılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Sonuç olarak, bu ön çalışmadan elde edilen verilere göre, aileler anaokulu ile karşılıklı olarak yakın destek ve işbirliği içinde olmak istemektedir. Ayrıca, aileler uygulanan okulöncesi eğitim programının içinde yer almak hatta bunun bir parçası olmak istediklerini belirtmiştir.

Ensari ve Zembat (1999) tarafından, okulöncesi eğitim kurumu yöneticilerinin yönetim biçimlerinin, ailenin okulöncesi eğitim programına katılımını ne ölçüde etkilediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen araştırmada, İstanbul’un çeşitli merkez ilçelerinden tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenen 55 okul yöneticisi ve bu kurumlarda çocukları olan 651 aile araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Yönetici Kişisel Bilgi Formu”, “Aile Kişisel Bilgi Formu” ve “Eğitim Programlarına Ailelerin Katılım Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; aileler daha çok yönetici tutumlarının işbirliği açısından engel taşıdığını düşünmekte, yöneticiler ise ailelerin işbirliği ve katılım konusunda çok isteksiz tutumlar

sergilediklerini belirtmekte ve bu tutumların engel yarattığını düşünmektedir. Zaman yetersizliği, ekonomik koşullar ve iletişim bozukluğu en başta gelen diğer engeller olarak görülmektedir.

Kaya (2002) tarafından gerçekleştirilen araştırma ile ailelerin okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlara karşı ilgi ve katılımları ile okulöncesi eğitim kurumlarının ailelerin eğitimine katkısı konusunda anne ve baba görüşleri alınmaya çalışılmıştır. Araştırmanın örneklemi, Eskişehir il merkezinde toplam 6 okulöncesi eğitim kurumuna çocukları devam eden ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 24 anne-babadan oluşmaktadır. Araştırmanın verileri nitel veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme ile toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; anne-babaların okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlara karşı ilgili ve işbirliğine açık oldukları, okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan etkinliklere ve eğitim programına katılmasalar da, bu konuda istekli oldukları görülmüştür. Ayrıca, araştırma kapsamına alınan okulöncesi eğitim kurumlarından biri dışında anne-babaların eğitime yönelik çalışmaların yapılmadığı belirlenmiştir.

Koç, Taylan ve Bekman (2002)'in, Boğaziçi Üniversitesi ve AÇEV işbirliği ile gerçekleştirdikleri araştırmanın amacı, Türkiye'nin çeşitli illerinde (İstanbul, Diyarbakır ve Van) koşulları iyi olmayan çevrelerde yaşayan çocukların okul öncesi eğitimi ihtiyaçlarını ve dil yetisi düzeylerini disiplinler arası bir çerçevede incelemektir. Araştırma okulöncesi eğitim kademesinde ve İstanbul, Van, Diyarbakır olmak üzere üç ilde yapılmıştır. Araştırmanın örneklemi toplam 144 öğretmen, 216 öğrenci ve 216 anneden oluşmaktadır. Anne ve öğretmenlerle, yapılandırılmış ve açık-uçlu sorular içeren anketler kullanılarak yüz yüze mülakatlar yapılmıştır. Araştırmanın bir boyutunda okul-aile işbirliği ile ilgili sorular öğretmenlere yöneltilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, tüm illerde öğretmenlerin çoğu yılda 1-2 defa veli toplantısı yaptıklarını belirtmişler, anne-babalarla yaptıkları toplantılarda, malzeme temini, çocuğun eğitimi ve okuldaki davranışı ile ilgili bilgi verme ve anne-babalardan evde olanlar ile ilgili bilgi alma konularında işbirliği yaptıklarını belirtmiştir.

Gürşimşek (2003) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın amacı, ailenin eğitim sürecine katılım düzeyi ile ilişkili olabileceği düşünülen çeşitli değişkenlerin karşılıklı analiz edilmesidir. Çalışmanın diğer bir amacı da, ailenin eğitime katılım düzeylerinin çocukların psiko-sosyal gelişimleri açısından bir farklılık yaratıp yaratmadığının incelenmesidir. Çalışma, dört farklı okulöncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş grubundan 98 kız ve 102 erkek olmak üzere toplam 200 öğrenci ve bu öğrencilerin aileleri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmada çocukların öğretmenlerine Okulöncesi Çocuklar için Davranış Gözlem Formu (OÇDGF), annelerine Aile Katılım Ölçeği (AKÖ) uygulanmıştır. Okul temelli, ev temelli ve okul-aile işbirliği temelli çeşitli katılım durumlarının analizi sonucu, ailelerin evde ve okulda eğitime katılım amaçlı etkinlikleri daha az gerçekleştirdikleri tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar, ailelerin eğitim sürecine katılım düzeyi ile çocukların öğretmenlerce gözlenen psiko-sosyal gelişim düzeyleri arasında olumlu yönde bir ilişki bulunduğunu ve öğretmenlerin aile katılım sürecinin anlaşılması ve katılım yaşantılarının zenginleştirilmesine yönelik çalışmalarda önemli bir kaynak olabileceğini ortaya koymaktadır.

La Paro ve diğerleri (2003) tarafından yapılan çalışmada, okulöncesi eğitime hazırlık çalışmalarında ailelerin ve öğretmenlerin katılımı ile memnuniyetleri incelenmiştir. Araştırmaya 80 risk taşıyan çocuk ve bu çocukların aileleri ile öğretmenleri katılmıştır. Araştırmanın verileri izleme ve görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, ailelerin büyük bir bölümünün fırsat buldukça hazırlık çalışmalarına katıldıkları, öğretmenlerin ise bu hazırlık çalışmalarının yazın yapılması görüşünde oldukları belirlenmiştir.

Kaya ve diğerleri (2004) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, anne-babaların ve öğretmenlerin aile katılımından beklentileri ile rollerinin belirlenmesi ve bundan yola çıkılarak okulöncesi eğitim kurumlarında aile katılımına yönelik bir model önerisinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma, 2003-2004 öğretim yılında Eskişehir’de, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı tam gün eğitim yapan üç bağımsız anaokulunda çalışan on öğretmen ve bu okullara çocukları devam eden on anne-baba ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında, öğretmenlerin ve anne-babaların okulöncesi eğitime aile katılımı hakkındaki görüşleri, araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme

formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; anne-babalar okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılımı etkinliklerine karşı ilgili, işbirliğine açık ve isteklidir, öğretmenlerden bu konuda daha çok destek beklemektedirler. Öğretmenlerin ise, çalıştıkları kurumda aile katılımına yönelik çeşitli etkinlikler düzenledikleri ve ailelerin çalışmalarda daha çok sorumluluk almasını istedikleri görülmüştür.

Castro ve diğerleri (2004) tarafından, Head Start Programı'na aile katılımının aile, öğretmen ilişkileri ve sınıf özellikleri açısından incelenmesi amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini 1131 aile ve 59 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri görüşmeler, anketler ve sınıf içi tespitler yoluyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda, aile katılımını etkileyen en güçlü etkenin, ailenin çalışma hayatı olduğu, aile katılımında sınıf düzeyinin de etkili olduğu ve tecrübeli öğretmenlerin aile katılımına daha çok yer verdikleri bulunmuştur.

Arslan ve Nural (2004) tarafından yapılan araştırmanın temel amacı, okul-aile işbirliğini geliştirmek ve ailelere bu konuda rehberlik yapması amacıyla planlanan programın yararlılık düzeyini belirlemektir. Araştırmanın örneklemini, Trabzon il merkezinde bulunan 6 okulöncesi eğitim kurumu ve bu kurumlarda bulunan 135 öğrenci velisi oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri aileler için oluşturulan etkinlik takvimi ve anket formu ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda, velilerin büyük çoğunluğunun okul ile işbirliğine girmeye hazır olduğu ancak, bu işbirliğini nasıl başlatarak sürdürebileceklerine ilişkin nelerin yapılabileceği konusunda önemli bir rehberliğe ihtiyaç duydukları yolunda bulgular elde edilmiştir.

Waanders, Mendez and Downer (2005) tarafından yapılan araştırmayla, okulöncesi eğitimde ailelerin katılımı ile ilgili etkenler incelenmiş ve bu konuda anne-baba görüşleri alınmıştır. Araştırmaya 154 aile katılmıştır. Araştırmanın verileri nitel veri toplama tekniklerinden görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre ekonomik baskı ve sosyal düzensizlik gibi etkenlerin aile katılımını olumsuz etkilediği görülürken, ailenin eğitime duyarlılığı ve eğitim düzeyi gibi etkenlerin olumlu etkilediği görülmüştür.

Arabacı ve Aksoy (2005) tarafından, okulöncesi eğitimde annelere uygulanan “Sınıf İçi Etkinliklere Katılım Programı”nın annelerin okulöncesi eğitim hakkındaki bilgilerine etkisinin incelenmesi amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Ankara ili Gölbaşı ilçesindeki Baldudak İlköğretim Okulu anasınıfına devam eden 25 çocuğun anneleri deney, aynı sosyo-ekonomik ve kültürel çevrede bulunan benzer özelliklerdeki iki ilköğretim okulunun anasınıflarına devam eden 25 çocuğun anneleri de kontrol grubu olmak üzere, toplam 50 anne örneklem grubunu oluşturmuştur. Araştırma ile ilgili veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan “Okulöncesi Eğitim Bilgi Formu” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılarak toplanmıştır. Deney ve kontrol gruplarının son test sonuçlarına göre, deney grubunun okulöncesi eğitime ilişkin bilgi düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmış, kontrol grubunda ise çok düşük düzeyde anlamlı bir fark olduğu görülmüştür.

Yazıcı ve diğerleri (2005)’nin yaptığı çalışmada, ailelerin okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılım çalışmaları ile ilgili görüşleri ve yapılan çalışmalara yönelik beklentileri incelenmiştir. Antalya il merkezinde okul öncesi eğitim kurumuna devam eden ve 3-6 yaş grubu çocuğu olan 175 anne-baba araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu ile toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, anne babaların okulöncesi kurumlarda yapılan aile katılım çalışmalarında yer almak istedikleri ve en çok bireysel görüşmeleri tercih ettikleri, sınıf içi çalışmalarda yer almak istedikleri, düzenli olarak haberleşme mektupları gönderilmesini istedikleri ve öğretmenlerin ev ortamlarını ziyaret etmelerini istedikleri görülmüştür.

Akkaya (2007) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın amacı, okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılımı çalışmalarının öğretmen ve veli görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesidir. Araştırmada veri toplamak amacıyla, öğretmen ve velilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemi, Eskişehir il merkezinde bulunan 10 bağımsız anaokulunda görev yapan 25 okulöncesi eğitim öğretmeni ve çocuklarını bu bağımsız anaokullarına gönderen 25 veli olmak üzere toplam 50 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin aile katılımı çalışmalarını, öncelikli olarak velilerin eğitim etkinliklerinden bazılarını sınıfta

uygulamalarını sağlama ve aile katılımı formu ile gereksinim duyulan konuların belirlenmesi biçiminde gerçekleştirdikleri, aile katılımı çalışmalarını seçerken çocukların gelişim ve yaş seviyelerine, uygularken, çocukların ilgi ve gereksinimlerine ve değerlendirirken de velilerin görüşlerine dikkat ettikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin çoğunluğunun, aile katılımı konusunda düzenlenen çalışmaların amacına ulaştığını ancak, katılma durumları ile ilgili olarak, katılımın çok az olduğunu, özellikle babaların katılmak istemediğini ifade ettikleri görülmüştür. Bunun yanı sıra, araştırmaya katılan ailelerin aile katılımı çalışmalarına her zaman katıldıkları, okul dışında farklı ortamlarda katılım gösterdikleri ve en çok sınıf dışında yapılan sinema, tiyatro, gezi vb. etkinliklere katıldıkları belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler ve aileler, aile katılımı çalışmalarının, öğretmenler, çocuklar, aileler ve diğer aile bireyleri üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu vurgulamıştır. Bunun yanı sıra, aile katılımına yönelik beklentiler olarak, öğretmenlerin; anne-babaların daha çok katılımında bulunması ve babaların bu katılımın içerisinde daha çok yer alması, ailelerin ise etkinliklerin artırılması ve çeşitlendirilmesi gerektiğini ifade ettikleri görülmüştür.

Konu ile ilgili araştırmalar dikkatle incelendiğinde, okulöncesi eğitim kademesinde konu ile ilgili çok fazla araştırma yapılmadığı, yapılan araştırmaların da daha çok aile katılımı üzerinde yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. Okulöncesi eğitim ile ilgili bu alanda sınırlı sayıda çalışma yapılmasına rağmen, olumlu sonuçların alınması ve ailelerin çocuklarının eğitime katılmaya istekli olması önem taşımaktadır.

1.5. Sorun

Okulöncesi dönem olarak tanımlanan 0-6 yaşlar, insan yaşamında çok önemlidir. Bu dönemde verilen eğitim, çocuğun gelecekteki yaşama bakışını büyük ölçüde etkilemektedir. Sağlıklı, mutlu ve yaratıcı insanlar yetiştirilmesini sağlamak için, bu dönemi en iyi şekilde tanımak ve değerlendirmek gerekir (Aral, Kandır ve Can Yaşar, 2000, s.15).

Okulöncesi dönemde çocuğun gelişimi ve eğitiminde ailenin yanı sıra okulöncesi eğitim kurumları da önemli rol oynamaktadır. Nitelikli bir okulöncesi eğitim

kurumu amaçlarını belirlerken, çocuğu tek başına düşünmemeli aynı zamanda başarılı bir okulöncesi eğitimi için okul-aile işbirliği yoluyla anne-babaları da eğitim kapsamına almalıdır (Üstün, 1993, s.87). Ancak, bu şekilde etkili bir okulöncesi eğitimden söz edilebilir.

Okulun ve ailelerin amacı, okulöncesi eğitim döneminde çocuklar için daha iyi bir eğitim ortamı oluşturmak olduğuna göre; bu dönemde okul ve aileler arasında kurulacak işbirliği, okulun daha zengin ve etkili bir eğitim ortamına dönüşmesine büyük katkı sağlar (Oktay, 1999, s.205). Bu nedenle çocuğun gelişiminde ve eğitiminde etkili olan okul ve ailenin işbirliği kaçınılmazdır. Bu işbirliği, çocuğun okulöncesi eğitim ile kazandığı davranış ve alışkanlıkların sürekliliğini sağlayacak en önemli etkenlerden biridir (Eryorulmaz, 1993, s.91).

Ayrıca, okul-aile işbirliği çocukların bütün olarak gelişimlerine katkıda bulunur, eğitimsel değerlere dayalı olarak, anne-babaları, öğretmenleri ve yöneticileri bir araya getirerek eğitim gereksinimlerinin uygun biçimde karşılanması için, bu grupların birbirlerinden neler bekleyebilecekleri ve birbirlerine nasıl yardım edecekleri konusunda bir görüş birliği sağlar (Pehlivan, 2000, s.4). Bu nedenle okul-aile işbirliği okulöncesi dönemde her eğitim döneminde olduğundan çok daha önemlidir.

Okulöncesi dönemde bu denli önemli olan okul-aile işbirliğinin okullarda yeterince gerçekleştirilemediği göze çarpmaktadır. Ayrıca, ilgili araştırmalarda da görüldüğü gibi okulöncesi eğitim kademesinde aile katılımı ve okul-aile işbirliği ile ilgili çalışmalar yapılmasına rağmen, okul-aile işbirliği çalışmalarının anne-baba görüşlerine dayalı olarak incelenmesi boyutunda yapılan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Uygulama boyutuna bakıldığında ise, ailelerin okul-aile işbirliğini sağlamak amacıyla herhangi bir çalışma düzenleme konusunda yeterince çaba göstermemesi, yüz yüze görüşmeler ve veli toplantıları dışında diğer okul-aile işbirliği çalışmalarına fazla zaman ayrılmaması gibi eksiklikler ve sorunlar olduğu göze çarpmaktadır.

Gerek literatürdeki gerekse uygulamadaki eksiklik ve sorunlar, okulöncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarının incelenmesini gerekli kılmıştır. Anne-babaların okul-aile işbirliğine bakış açılarının, görüş ve beklentilerinin belirlenerek varolan durumun tespit edilmesinin, bu çalışmaların daha etkili biçimde yapılmasına ışık tutacağı ve alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu gerekliliklerden hareket ederek yapılan bu araştırmada, okul-aile işbirliği çalışmalarının anne-baba görüşlerine dayalı olarak incelenmesi ana sorunu oluşturmaktadır.

1.6. Amaç

Bu araştırmanın temel amacı, okulöncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarının anne-baba görüşlerine dayalı olarak incelenmesidir. Bu amaçla araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okulöncesi eğitim kurumlarında okul-aile işbirliği kapsamında ne tür çalışmalar hangi sıklıkla düzenlenmektedir?
2. Ailelerin okulöncesi eğitim kurumlarında düzenlenen okul-aile işbirliği çalışmalarına katılma durumları nedir?
3. Ailelerin çocuklarının devam ettiği okulöncesi eğitim kurumunda gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmaları ile ilgili düşünceleri nelerdir?
4. Ailelerin çocuklarının devam ettiği okulöncesi eğitim kurumundan okul-aile işbirliği doğrultusunda beklentileri ve önerileri nelerdir?

1.7. Araştırmanın Önemi

Okul ile ailenin işbirliği kurması, birbirini tamamlaması ve desteklemesi, geleceğimiz olan çocuklarımızın sağlıklı bir biçimde gelişmeleri ve eğitimlerini sürdürmelerinde önemli bir etkidir. Okulöncesi dönemde, duygu ve düşüncelerini rahatça ifade edebilen, problem çözebilen, meraklı, girişken, kendisinin ve başkalarının haklarına saygılı, yeteneklerini kullanma becerisine sahip ve öz denetim geliştirebilen çocuklar yetiştirebilmek için okul ile aileler arasında sağlam bir işbirliği kurulmalıdır.

Okul-aile işbirliği, okul ve ailenin uzun dönemdeki işlevlerini ve amaçlarını istenilen düzeye getirmek amacıyla yapılmalıdır. Yani çocuğun sadece okula devam ettiği yıl içindeki başarı düzeyi değil, gelecekteki bilgi, beceri, davranış ve sosyo-kültürel yönden başarı düzeyi hedef olmalıdır. İşbirliği bugün için değil, yarın için bir yatırım olarak düşünülmelidir (Kazak,1998, s.24).

Bu araştırma, okulöncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmaları konusunda anne ve baba görüşlerini alarak varolan durumu ortaya koymak, elde edilen bulguların değerlendirmesini yaparak daha etkili okul-aile işbirliği çalışmalarının hazırlanmasına destek olmak, bu konudaki araştırma birikimine katkıda bulunmak ve araştırmacılara değişik bir bakış açısı kazandırmak açısından önemlidir. Okulöncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarının anne-baba görüşlerine dayalı olarak incelenmesini amaçlayan bu araştırma ile bundan sonra okul-aile işbirliği boyutunda yapılabilecek araştırmalara yol gösterebilecek öneriler de geliştirilmeye çalışılmıştır.

Bu araştırma ile elde edilecek sonuçların, okulöncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlere okul-aile işbirliği çalışmaları ile ilgili dönüt sağlayacağı, okul ve aile arasındaki işbirliğinde var olan sorunların saptanması ve gerçekçi değerlendirmelerin yapılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.8. Sayıtlılar

1. Araştırmaya katılan tüm anne-babalar ankette yer alan soruları gerçekçi bir biçimde ve içtenlikle yanıtlamışlardır.

2. Veri toplama aracının kapsam geçerliği yeterli düzeydedir.

3. Kapsam geçerliğinin belirlenmesinde uzman görüşleri yeterlidir.

1.9. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma, 2006-2007 eğitim-öğretim yılında Eskişehir il merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim okulları bünyesindeki anasınıfları ile,

2. Bu okullarda eğitim gören çocukların anne-babalarına uygulanan anket sonucu elde edilen verilerle ve

3. Veri toplama aracında yer alan okul-aile işbirliğine yönelik sorularla sınırlıdır.

1.10. Tanımlar

Okulöncesi Eğitim: Okulöncesi eğitim; 0-72 ay arasındaki çocukların gelişim düzeylerine ve bireysel özelliklerine uygun, zengin uyarıcı çevre olanakları sağlayan; onların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönlerden gelişmelerini destekleyen; toplumun kültürel değerleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren ve ilköğretime hazırlayan, temel eğitim bütünlüğü içinde yer alan bir eğitim sürecidir (Gürkan, 2004, s.4).

Okul-Aile İşbirliği: Okul-aile işbirliği, çocukların sağlıklı gelişimlerini sürdürebilmesi ve okula hazırlanması amacıyla düzenlenen eğitim etkinliklerini gerçekleştirmek için, okul personeli ve aile bireylerinin birlikte çaba göstermesidir (Cavkaytar, 2004, s.136).

Aile Katılımı: Aile katılımı, ailelerin, okulun akademik ve sosyal amaçlarını gerçekleştirmek için günlük etkinliklere, okuldaki planlamaya ve yönetime etkin olarak katılmasıdır (Cavkaytar, 2004, s.137).

2. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması ile toplanan verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Okulöncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarının anne-baba görüşlerine göre incelenmesini amaçlayan bu araştırma, tarama modelindedir.

Tarama modeli, geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu, var olduğu biçimi ile betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Tarama modelinde araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2003, s.77). Bu çalışmada da, okulöncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmaları, anne-baba görüşlerine dayalı olarak incelenmeye çalışılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın genel evrenini Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların anne-babaları oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma evrenini ise, Eskişehir il merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı ilköğretim okulları bünyesindeki anasınıflarında eğitim gören çocukların anne-babaları oluşturmaktadır. Araştırmada tüm çalışma evrenine ulaşma güçlüğü nedeniyle örneklem alma yoluna gidilmiştir. Araştırmanın örneklemini belirlemek için tesadüfi (random) örnekleme yaklaşımı kullanılmıştır. Tesadüfi (random) örnekleme, evrendeki her elemanın örnekleme seçilme konusunda “eşit” ve “bağımsız” seçilme şansına sahip olduğu örnekleme yaklaşımıdır (Balcı, 2001, s.95). Bu yaklaşım doğrultusunda örnekleme alınacak okulları belirlemek için, Eğitim Bölgeleri listesinden yararlanılmıştır. Eğitim bölgeleri listesi, Kasım 1999 tarihinde 2506 sayılı tebliğler dergisinde yayınlanan Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Bölgeleri ve

Eğitim Kurulları Yönergesine dayanarak hazırlanmıştır. Bu yönergeye göre eğitim bölgesi, bir koordinatör müdürün yönetiminde, yönergede belirtilen ölçütlere göre belirlenen ve eğitim hizmetlerinin daha etkin olarak sunulabileceği uygun büyüklükteki bölge olarak tanımlanmaktadır (MEB, 1999, s.1). Eskişehir, 11 eğitim bölgesine ayrılmıştır. Son eğitim bölgesi olan 11. eğitim bölgesinde ilköğretim okulu bulunmadığı için, 11. eğitim bölgesi araştırma kapsamına alınmamıştır. Araştırmanın örneklemini için diğer 10 eğitim bölgesinden yararlanılmıştır. Ayrıca, örnekleme alınacak okulların seçiminde yüksek ve düşük olmak üzere, farklı sosyo-ekonomik düzeydeki okulların seçilmesine dikkat edilmiştir. Buna göre her eğitim bölgesindeki ilköğretim okullarının yüksek ve düşük sosyo-ekonomik düzeydeki okullar olmak üzere ayrı ayrı listeleri yapılmıştır. Listeler yapıldıktan sonra her listedeki okul, eşit büyüklükteki kâğıtlara ayrı ayrı yazılarak farklı torbalara konulup, karıştırılmıştır. Daha sonra her eğitim bölgesi ayrı ayrı ele alınarak, bir yüksek, bir düşük sosyo-ekonomik düzeyde olmak üzere 2’şer ilköğretim okulu kura yöntemi ile seçilip, örnekleme alınmıştır. Buna göre araştırmanın örneklemini, Eskişehir il merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı 20 ilköğretim okulunun bünyesindeki anasınıflarında çocukları eğitim gören 480 anne-baba oluşturmuştur.

Araştırmaya alınan anne-babaların demografik özellikleri ile ilgili bilgiler Çizelge 1’de gösterilmiştir.

Çizelge 1’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan anne-babaların cinsiyetlerine bakıldığında, anketi yanıtlayanların % 82.6’sı kadın, % 17.4’ü ise erkektir. Yaşlarına bakıldığında ise, % 5.2’si 20-25 yaş, % 27.3’ü 25-30 yaş, % 41.2’si 30-35 yaş, % 20.3’ü 35-40 yaş, % 6.0’sı 41 yaş ve üzeri anne-babalardan oluşmaktadır.

Araştırmaya katılan anne-babaların eğitim durumlarına bakıldığında ise, annelerin % 41.4’ü, babaların ise % 18.1’i ilkokul mezunu; annelerin % 12.7’si, babaların ise % 14.4’ü ortaokul mezunu; annelerin % 37.5’i, babaların 45.7’si lise mezunu; annelerin % 8.4’ü, babaların ise % 20.8’i üniversite mezunu ve babaların % 1.0’i lisansüstü eğitim mezunudur.

Araştırma kapsamına giren anne-babaların meslekleri incelendiğinde ise, annelerin % 74.9'u ev hanımı, % 4.0'ü serbest meslek, % 10.9'u memur, % 0.7'si öğretim elemanı, % 6.5'i işçi, % 0.5'i emekli, % 2.5'i diğer mesleklere sahiptir. Babaların ise % 24.6'sı serbest meslek, % 18.9'u memur, % 1.7'si öğretim elemanı, % 40.7'si işçi, % 3.5'i emekli, % 4.7'si asker, % 6.0'sı diğer mesleklere sahiptir.

Araştırmaya katılan anne-babaların gelir durumlarına bakıldığında ise, % 19.1'i 0-500 YTL arası, % 20.3'ü 501-750 YTL arası, % 18.6'sı 751-1000 YTL arası, % 15.9'u 1001-1250 YTL arası, % 17.1'i 1251-1500 YTL arası, % 8.9'u 1501 YTL'den fazla gelir durumuna sahiptir.

Çizelge 1. Araştırmaya Alınan Anne-Babaların Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler	Sayı (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	333	82.6
Erkek	70	17.4
Toplam	403	100.0
Yaş		
20-25	21	5.2
26-30	110	27.3
31-35	166	41.2
36-40	82	20.3
41 ve üzeri	24	6.0
Toplam	403	100.0
Eğitim Durumu (Anne)		
İlkokul mezunu	167	41.4
Ortaokul mezunu	51	12.7
Lise mezunu	151	37.5
Üniversite ve lisansüstü eğitim mezunu	34	8.4
Toplam	403	100.0
Eğitim Durumu (Baba)		
İlkokul mezunu	73	18.1
Ortaokul mezunu	58	14.4
Lise mezunu	184	45.7
Üniversite mezunu	84	20.8
Lisansüstü eğitim mezunu	4	1.0
Toplam	403	100.0

Çizelge 1-devam

Meslek (Anne)		
Ev hanımı	302	74.9
Serbest meslek	16	4.0
Memur	44	10.9
Öğretim elemanı	3	0.7
İşçi	26	6.5
Emekli	2	0.5
Diğer	10	2.5
Toplam	403	100.0
Meslek (Baba)		
Serbest meslek	99	24.5
Memur	76	18.9
Öğretim elemanı	7	1.7
İşçi	164	40.7
Emekli	14	3.5
Asker	19	4.7
Diğer	24	6.0
Toplam	403	100.0
Gelir Durumu		
0-500 YTL arası	77	19.1
501-750 YTL arası	82	20.3
751-1000 YTL arası	75	18.7
1001-1250 YTL arası	64	15.9
1251-1500 YTL arası	69	17.1
1501 YTL'den fazla	36	8.9
Toplam	403	100.0

Görüldüğü gibi, anketi yanıtlayanların büyük çoğunluğu kadındır. Yaşlara göre dağılıma bakıldığında ise, anketi yanıtlayanların çoğu 31-35 yaş arasındadır. Eğitim durumlarına göre, annelerin yarısına yakın kısmı ilkokul mezunuyken, bu oran babalarda değişmekte ve babaların yarısına yakın kısmının lise mezunu olduğu görülmektedir. Mesleklere göre, annelerin büyük çoğunluğun ev hanımı, babaların yarısına yakın kısmının işçi olduğu görülmektedir. Gelir durumlarına göre ise, anne-babalar daha çok 501-750 YTL arası gelire sahiptir.

2.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırma için öncelikle, literatür taraması yapılarak araştırma, makale, tez, kitap ve yönetmelik vb. incelenmiş ve kaynaklardan yararlanılarak, araştırmanın

kuramsal yönü oluşturulmaya çalışılmıştır. Daha sonra araştırmacı tarafından veri toplamak amacıyla bir dizi sorulardan oluşan anket geliştirilmiştir.

Anketin geliştirilme sürecinde, benzer nitelikte olan ölçme araçları gözden geçirilmiş ve anket taslak olarak oluşturulmuştur. Anketin kapsam geçerliğini belirlemek için, taslak anket üniversite öğretim elemanlarından oluşan 5 uzmana incelemek üzere verilmiştir. Kapsam geçerliliği, ölçme aracında bulunan soruların ölçme amacına uygun olup olmadığı ve ölçülmek istenen alanı temsil edip etmediğinin uzman görüşüne göre saptanmasıdır (Karasar, 2003, s.151). Uzmanlar, araştırmanın amaçlarına uygunluk ve ölçülmek istenen alanı temsil edip etmediği bakımından soruları incelemişlerdir. Yapılan inceleme sonunda anketin yeterli kapsam geçerliğine sahip olduğunu belirtmişler ve anketteki sorular hakkında bazı önerilerde bulunmuşlardır. Bu öneriler doğrultusunda bazı soruların içeriğinde, bazı soruların da sıralamasında değişiklik yapılarak, anket tekrar düzenlenmiştir. Örneğin, okulöncesi eğitim kurumlarında yapılan okul-aile işbirliği çalışmaları ile ilgili 1. soru, önceden “ne tür çalışmalar düzenleniyor?” ve “ne kadar sıklıkla düzenleniyor?” şeklinde iki ayrı soru olarak düzenlenmişken, yapılan önerilerden sonra bu iki soru birleştirilerek tek bir soru haline getirilmiştir. Bazı soruların şıklarında kısaltmalar yapılırken, bazı soruların şıklarında da eklemeler yapılmıştır. Daha sonra anket öndeneme amacıyla 17 veli üzerinde uygulanmış, açıklık ve anlaşılabilirlik açısından sorularda herhangi bir sorun tespit edilmemiştir.

Anket, kişisel bilgi formu ve okulöncesi eğitim kurumlarında yapılan okul-aile işbirliği çalışmaları formu olmak üzere iki bölüm ve toplam 23 sorudan oluşmaktadır. Kişisel Bilgi Formu’nda anne-babaların yaşları, eğitim durumları, meslekleri ve ailenin toplam aylık geliri ile ilgili bilgileri edinmeye yönelik altı soruya yer verilmiştir. Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Yapılan Okul-Aile İşbirliği Çalışmaları Formu’nda ise okulöncesi eğitim kurumlarında okul-aile işbirliği kapsamında ne tür çalışmaların ne kadar sıklıkla düzenlendiği, düzenlenen çalışmalara ailelerin hangi durumlarda katılıp katılmadığı, ailelerin bu çalışmalara ilişkin düşünceleri ile beklenti ve önerilerini incelemeyi amaçlayan 17 soruya yer verilmiştir (Ek-1).

Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Yapılan Okul-Aile İşbirliği Çalışmaları Formu'nda yer alan sorular, araştırmanın amaçları doğrultusunda düzenlenmiştir. Buna göre, 1. ve 6. sorular birinci amaca yönelik, 2, 3 ve 4. sorular ikinci amaca yönelik, 9, 10, 11, 12, 13, 15 ve 16. sorular üçüncü amaca yönelik, 5, 7, 8, 14 ve 17. sorular ise dördüncü amaca yöneliktir. 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14 ve 17. sorularda birden fazla seçenek işaretlenebilirken, 9. soruda anne-babalardan en önemli buldukları şıkkı işaretlemeleri istenmiştir.

Uygulamaya hazır hale getirilen anketin, anne-babalara uygulanabilmesi için ilgili makamlardan izin alınmıştır (Ek-2). Anketin uygulanması için gerekli izin belgesi ile araştırmaya katılan okullara 16 Nisan 2007 ve 30 Mayıs 2007 tarihleri arasında gidilmiştir. Okullarda okul müdürü ve anasınıfı öğretmenleriyle görüşülmüş, anket hakkında bilgi verilmiştir. Anketler anasınıfı öğretmenleri tarafından anne-babalara dağıtılmış ve doldurulduktan sonra geri toplanmıştır. Belirlenen bir günde araştırmacı tarafından okullara gidilerek, uygulanan anketler teslim alınmıştır.

Araştırmanın örneklemini oluşturan anne-babalara uygulanmak üzere dağıtılan ve uygulandıktan sonra geri dönen anket sayısı ve yüzdesi Çizelge 2'de gösterilmiştir:

Çizelge 2. Uygulanan Anketlerin Geri Dönüşü

Dağıtılan Anket Sayısı	Geri Dönen Anket Sayısı	Yanıtlanan Anket Yüzdesi
Sayı (f)	Sayı (f)	Yüzde (%)
480	403	84

Okulöncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarının anne-baba görüşlerine göre incelenmesini amaçlayan bu araştırmada anket dağıtılan anne-baba sayısı Çizelge 2'de görüldüğü gibi 480 olup, geri dönen anket sayısı 403'tür. Yanıtlanan anket yüzdesi ise % 84'tür.

Araştırma kapsamında yer alan okullara uygulanmak üzere dağıtılan ve uygulandıktan sonra geri dönen anket sayısı Çizelge 3'te gösterilmiştir.

Çizelge 3. Araştırma Kapsamında Yer Alan Okullarda Uygulanan Anketlerin Geri Dönüşü

Araştırma Kapsamındaki Okullar	Dağıtılan Anket Sayısı Sayı (f)	Geri Dönen Anket Sayısı Sayı (f)
1.Adalet İÖO	40	39
2.Porsuk İÖO	40	36
3.Ülkü İÖO	40	32
4.Ziya Gökalp İÖO	15	13
5.Avukat Mail Büyükerman İÖO	17	15
6.Ticaret Odası İÖO	20	18
7.Mualla Zeyrek İÖO	23	22
8.Edebali İÖO	20	13
9.İbrahim Karaoğlanoğlu İÖO	42	39
10.Vali Sami Sönmez İÖO	20	14
11.Cumhuriyet İÖO	26	19
12.Korgeneral Lütü Akdemir İÖO	15	15
13.Murat Atılgan İÖO	18	12
14.Zübeyde Hanım İÖO	22	18
15.Kardeşler İÖO	25	23
16.Yarbay Mehmet Yaşar Gülle İÖO	15	12
17.Cengiz Topel İÖO	22	16
18.Halil Yasin İÖO	20	17
19.Hava İkmal Bakım Merkezi İÖO	20	15
20.Erenköy İÖO	20	15
Toplam	480	403

2.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Anket uygulaması tamamlandıktan sonra, anketler tek tek incelenmiş ve doğru şekilde doldurulup doldurulmadığına bakılmıştır. Yalnız 9. soruda, tek bir seçenek işaretlenmesi istendiği için birden çok seçenek işaretleyen 28 anne-babanın anketi değerlendirme dışı bırakılmış, bu soru 403 anket yerine 375 anket üzerinden değerlendirilmiştir. Anket formunda yer alan soruların “Başka” seçeneklerine anne-babalar tarafından yeterli yanıt gelmediği için, bulgular ve yorumlar bölümünde bu seçenekten söz edilmemiştir. Diğer anketlerin doğru biçimde doldurulduğu tespit edildikten sonra, anketlerdeki yanıtlar kodlanarak bilgisayar ortamına aktarılmış ve çözümlerinin yapılması için hazır duruma getirilmiştir.

Bilgisayara aktarılan veriler araştırmanın amaçları doğrultusunda çözümlenmiştir. Araştırma verilerinin istatistiksel çözümleri için “SPSS 13.0 for Windows” paket programından yararlanılmıştır. Bu çözümlelerde istatistiksel teknik olarak sayı ve yüzde kullanılmıştır. Anne-babaların ankette yer alan her bir maddeye verdikleri yanıtlar tek tek sayı ve yüzde olarak ifade edilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın amaçları doğrultusunda veri toplama aracıyla elde edilen bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yapılan yorumlara yer verilmiştir. Bulgular ve yorumlar araştırmanın amaçları dikkate alınarak sunulmuştur.

3.1. Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Düzenlenen Çalışmalar ve Sıklığı

Bu bölümde, araştırmaya katılan anne-babaların okul-aile işbirliği kapsamında okul tarafından düzenlenen çalışmalar ve sıklığı ile aileler tarafından düzenlenen çalışmalara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Anne-babaların bu sorulara verdikleri yanıtların frekans ve yüzde dağılımları ayrı ayrı çizelgeler halinde gösterilmiştir.

3.1.1. Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Okul Tarafından Düzenlenen Çalışmalar ve Sıklığı

Anne-babaların okul-aile işbirliği kapsamında düzenlenen çalışmalar ve sıklığına ilişkin olarak öncelikle, okul tarafından düzenlenen çalışmalar ve sıklığı araştırılmıştır. Anne-babaların ilgili maddelere verdikleri yanıtların çözümlenmesi ile Çizelge 4'teki veriler elde edilmiştir.

Çizelge 4'te görüldüğü gibi, okul-aile işbirliği kapsamında okul tarafından düzenlenen çalışmalar içinde “yüz yüze görüşmeler”, anne-babaların % 55.1'i tarafından her gün düzenlenen çalışmalar arasında belirtilmiştir. Anne-babaların % 56.8'i ise, veli toplantılarının yılda bir-iki kez yapıldığını belirtmiştir.

Okul-aile işbirliği kapsamındaki çalışmalardan “telefon görüşmeleri” (% 59), “konferans ve seminerler” (% 69.7), “ev ziyaretleri” (% 71.2), “dilek-şikayet kutusu” (% 74) ile “aile tanışma ve kaynaşma toplantıları” (% 65.5) ise, anne-babaların hiçbir zaman düzenlenmeyen çalışmalar arasında en çok tercih ettikleri çalışmalardır.

Bu verilerden anlaşıldığı gibi, anne-babaların görüşlerine göre okul tarafından en sık yer verilen çalışmalar, yüz yüze görüşmelerdir. Çocuğun anne-baba tarafından okula getirilişi ve okuldan alınışı sırasında yüz yüze görüşmeler yapıldığı için bu sonuç doğaldır. Okul-aile işbirliği çalışmaları arasında telefon görüşmelerine, konferans ve seminerlere, ev ziyaretlerine, dilek-şikâyet kutusu ile aile tanışma ve kaynaşma toplantılarına ise okul tarafından pek yer verilmediği söylenebilir. Veli toplantıları ise nadiren (yılda bir-iki kez) gerçekleştirilmektedir. Elde edilen bu bulgu Koç, Taylan ve Bekman'ın (2002) yaptığı araştırmada elde edilen, öğretmenlerin çoğunun yılda 1-2 defa veli toplantısı yaptıklarını belirttikleri bulgusuyla benzerlik göstermektedir.

Çizelge 4. Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Okul Tarafından Düzenlenen Çalışmalar ve Sıklığı

Okul Tarafından Düzenlenen Çalışmalar ve Sıklığı	Her gün		Haftada bir kez		Ayda bir kez		Yılda bir-iki kez		Hiçbir zaman		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yüz yüze görüşmeler	222	55.1	90	22.3	60	14.9	22	5.5	9	2.2	403	100
Telefon görüşmeleri	2	0.5	16	4.0	62	15.4	85	21.1	238	59.0	403	100
Veli toplantıları	2	0.5	8	2.0	157	39.0	229	56.8	7	1.7	403	100
Konferans ve seminerler	2	0.5	2	0.5	16	4.0	102	25.3	281	69.7	403	100
Ev ziyaretleri	2	0.5	7	1.7	23	5.8	84	20.8	287	71.2	403	100
Kısa notlar	50	12.4	115	28.5	154	38.2	37	9.2	47	11.7	403	100
Bültenler	41	10.2	45	11.2	100	24.8	69	17.1	148	36.7	403	100
Haber ve duyuru panoları	78	19.4	95	23.6	123	30.5	40	9.9	67	16.6	403	100
Dilek-şikâyet kutusu	85	21.1	7	1.7	5	1.2	10	2.5	296	74.0	403	100
Ailelerin etkinliklere katılımı	30	7.5	60	14.9	137	34.0	111	27.5	65	16.1	403	100
Ev ödevleri	41	10.2	121	30.0	138	34.2	51	12.7	52	12.9	403	100
Aile tanışma ve kaynaşma toplantıları	5	1.2	15	3.7	49	12.2	70	17.4	264	65.5	403	100

3.1.2. Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Aileler Tarafından Düzenlenen Çalışmalar

Okul-aile işbirliği kapsamında ayrıca, anne-babaların, aileler tarafından düzenlenen çalışmaların neler olduğuna ilişkin görüşlerine bakılmıştır. Anne-babaların aileler tarafından düzenlenen çalışmalara ilişkin maddelere verdikleri yanıtların frekans ve yüzde dağılımları Çizelge 5'te verilmiştir.

Çizelge 5. Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Aileler Tarafından Düzenlenen Çalışmalar

Aileler Tarafından Düzenlenen Çalışmalar	f	%
Düzenlenmiyor	178	44.2
Kermesler	105	26.1
Piknikler	99	24.6
Ev ziyaretleri	53	13.2
Sergiler	40	9.9
Aile yemekleri	23	5.7
N=403		

Çizelge 5 incelendiğinde, anne-babaların % 44.2'si aileler tarafından herhangi bir çalışma düzenlenmediğini belirtirken, düzenlendiği belirtilen çalışmalar arasında en az % 5.7 oranı ile aile yemekleri yer almaktadır.

Bu veriler, anne-babaların % 44.2'sinin okul-aile işbirliğini sağlamak amacıyla aileler tarafından hiçbir çalışmanın düzenlenmediği görüşünde olduklarını göstermektedir. Bunun dışında aileler tarafından kermes ve pikniklerin, ev ziyaretleri, sergi ve aile yemeklerine göre daha çok düzenlendiği belirtilmiştir. Buna dayanarak, ailelerin okul-aile işbirliğini sağlamak amacıyla herhangi bir çalışma düzenleme konusunda yeterince çaba göstermedikleri söylenebilir.

3.2. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Düzenlenen Çalışmalara Katılma Durumları

Ailelerin okul-aile işbirliği kapsamında düzenlenen çalışmalara katılma durumlarını belirlemek amacıyla araştırma anketinde 3 soruya yer verilmiştir. Araştırmaya katılan anne-babaların çalışmalara katılma derecesi, bu çalışmalara hangi durumlarda katıldıkları ve katılmadıklarına ilişkin maddelere verdikleri yanıtların frekans ve yüzde dağılımları sırasıyla Çizelge 6, Çizelge 7 ve Çizelge 8 olmak üzere üç ayrı çizelge halinde gösterilmiştir.

3.2.1. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Yapılan Çalışmalara Katılma Derecesi

Ailelerin okul-aile işbirliği kapsamında düzenlenen çalışmalara katılma durumlarının belirlenmesi amacıyla, öncelikle, anne-babaların çalışmalara katılma derecesi sorgulanmıştır. Anne-babaların ilgili maddelere verdikleri yanıtların çözümlenmesi ile Çizelge 6'daki veriler elde edilmiştir.

Çizelge 6. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarına Katılma Derecesi

Katılma Derecesi	f	%
Tümüne katılmaya çalışıyorum	215	53.3
Zamanım olduğunda katılabiliyorum	127	31.5
Hiçbir çalışmaya katılmıyorum	39	9.7
Sadece ilgimi çeken çalışmalara katılabiliyorum	22	5.5

N=403

Çizelge 6'daki verilere göre, anne-babaların % 53.3'ü okul-aile işbirliği çalışmalarının tümüne katılmaya çalıştıklarını belirtirken, %31.5'i zamanları olduğunda katıldıklarını belirtmiştir. Bunların dışında hiçbir çalışmaya katılmadıklarını belirten

anne-babaların oranı (% 9.7) ile, sadece ilgisini çeken çalışmalara katılan anne-babaların oranı (% 5.5) oldukça düşük bulunmuştur.

Bu veriler, anne-babaların okul-aile işbirliği kapsamında düzenlenen çalışmalara genelde katılmaya çalıştıklarını göstermektedir. Ancak, burada zaman bulma, önemli bir etken olarak görülmektedir. Hiçbir çalışmaya katılmayan ve sadece ilgisini çeken çalışmalara katılan anne-babaların oranı ise oldukça düşüktür. Buna dayanarak, anne-babaların okul-aile işbirliği kapsamında düzenlenen çalışmalara katılma konusunda çaba gösterdikleri söylenebilir. Elde edilen bu bulgu, Pianta'nın (2003) yaptığı araştırmada elde edilen, ailelerin büyük bir bölümünün fırsat buldukça hazırlık çalışmalarına katıldıkları bulgusuyla benzerlik göstermektedir.

Araştırmaya alınan anne-babaların demografik özelliklerine bakıldığında ise, anketi yanıtlayanların % 82.6'sının kadın, kadınların % 74.9'unun da ev hanımı olduğu görülmektedir. Bu durumda ev hanımı olan annelerin, çalışan anneler kadar çalışmalara katılma sorunları olmadığı için, düzenlenen çalışmaların tümüne katılmaya çalıştıkları anlaşılmaktadır.

3.2.2. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Yapılan Çalışmalara Hangi Durumlarda Katıldıkları

Ailelerin okulöncesi eğitim kurumlarında düzenlenen okul-aile işbirliği çalışmalarına katılma durumlarının belirlenmesi amacıyla, ikinci olarak, anne-babaların çalışmalara hangi durumlarda katıldıkları araştırılmıştır. Anne-babaların ilgili maddeye verdikleri yanıtların çözümlenmesi sonucunda elde edilen veriler Çizelge 7'de verilmiştir.

Çizelge 7'de görüldüğü gibi, okul-aile işbirliği çalışmalarına hangi durumlarda katıldıklarına ilişkin olarak anne-babaların % 85.4'ü veli toplantısı olduğunda, % 65.3'ü öğretmen okula çağırdığında, % 40.7'si bilgilendirme toplantıları yapıldığında ve % 38.2'si ise özel günlerde okula davet edildiklerinde katıldıklarını belirtirken, buna karşılık anne-babaların % 27.8'i sınıf etkinliklerinde görev aldıklarında katıldıkları yönünde görüş belirtmiştir.

Çizelge 7. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarına Katıldıkları Durumlar

Katıldıkları Durumlar	f	%
Veli toplantısı olduğunda	344	85.4
Öğretmen okula çağırdığında	263	65.3
Bilgilendirme toplantıları yapıldığında	164	40.7
Özel günlerde okula davet edildiğimde	154	38.2
Sınıf etkinliklerinde görev aldığımında	112	27.8
N=403		

Bu verilere göre, veli toplantıları ve öğretmenin görüşme talebi, anne-babaların okul-aile işbirliği çalışmalarına katılmalarını etkileyen en önemli etken olarak görülürken, sınıf etkinliklerinde görev alma ise en az katılma nedeni olarak görülmektedir. Görüldüğü gibi, anne-babalar büyük oranda öğretmenle bireysel görüşmek için okula gitmektedir. Elde edilen bu bulgu, Yazıcı ve diğerlerinin (2005) yaptığı araştırmada elde ettiği, anne-babaların en çok bireysel görüşmeleri tercih ettikleri bulgusuyla benzerlik göstermektedir.

3.2.3. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Yapılan Çalışmalara Hangi Durumlarda Katılamadıkları

Ailelerin okulöncesi eğitim kurumlarında düzenlenen okul-aile işbirliği çalışmalarına katılma durumlarının belirlenmesi amacıyla, üçüncü olarak, anne-babaların çalışmalara hangi durumlarda katılamadıklarına bakılmıştır. Anne-babaların ilgili maddeye verdikleri yanıtların frekans ve yüzde dağılımları Çizelge 8'deki gibidir.

Çizelge 8 incelendiğinde, anne-babaların % 60.0'ı zamanları olmadığında okul-aile işbirliği çalışmalarına katılamadıklarını belirtmiştir. Okul-aile işbirliği çalışmalarına katılamadıkları durumlara ilişkin olarak anne-babaların görüşleri birbirine yakın oranlar

göstermektedir. Anne-babaların % 24.1'i öğretmenin olumsuz tutumu karşısında, % 22.8'i işyerinden izin alma sorunu olduğunda çalışmalara katılmadıklarını belirtirken, % 20.3'ü ise okul idaresinin olumsuz tutumu karşısında çalışmalara katılmadıklarını belirtmiştir. Bunların dışında, ilgisini çekmediğinde okul-aile işbirliği çalışmalarına katılmadıklarını belirten anne-babaların oranı ise oldukça düşüktür (% 13.6).

Çizelge 8. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarına Katılmadıkları Durumlar

Katılmadıkları Durumlar	f	%
Zamanım olmadığında	242	60.0
Öğretmenin olumsuz tutumu karşısında	97	24.1
İşyerinden izin sorunum olduğunda	92	22.8
Okul idaresinin olumsuz tutumu karşısında	82	20.3
İlgimi çekmediğinde	55	13.6

N=403

Görüldüğü gibi, anne-babaların okul-aile işbirliği çalışmalarına katılmamalarında en önemli etken, zaman etkenidir. En az önemli etken ise, çalışmaların ilgilerini çekmemesidir. Elde edilen bu bulgu, Ensari ve Zembat'ın (1999) yaptığı araştırmada elde edilen, zaman yetersizliğinin ailelerin okulöncesi eğitim programına katılımını engellediği bulgusuyla; Castro ve diğerlerinin (2004) yaptığı araştırmada elde edilen, aile katılımını etkileyen en güçlü etkenin, ailenin çalışma hayatı olduğu bulgusuyla benzerlik göstermektedir.

3.3. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmaları ile İlgili Düşünceleri

Anne-babaların çocuklarının devam ettiği okulöncesi eğitim kurumunda gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmaları ile ilgili düşüncelerini belirlemek amacıyla araştırma anketinde 7 soruya yer verilmiştir. Anne-babaların bu sorulara verdikleri yanıtların frekans ve yüzde dağılımları ayrı ayrı çizelgeler halinde gösterilmiştir.

3.3.1. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının En Önemli İşlevine İlişkin Görüşleri

Araştırmaya katılan anne-babaların okul-aile işbirliği çalışmalarının en önemli işlevine ilişkin maddeye verdikleri yanıtların çözümlenmesi sonucunda Çizelge 9'daki sonuçlar elde edilmiştir. Yalnız bu soru için birden çok seçenek işaretleyen 28 anne-babanın anketi değerlendirme dışı bırakılmış, veriler 375 anket üzerinden değerlendirilmiştir.

Çizelge 9. Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının En Önemli İşlevi

Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının En Önemli İşlevi	f	%
Bilgi ve becerilerin pekiştirilmesi ve geliştirilmesini sağlamak	103	27.5
Çocukların sağlıklı gelişmelerini ve okula uyumlarını sağlamak	79	21.1
Öğretmen ve aile arasında fikir ve bilgi alışverişini sağlamak	71	19.0
Gereksinim duydukları konularda aileleri bilgilendirmek	58	15.5
Farklı eğitim tutumlarını ortadan kaldırmak	41	10.9
Okulun sorunlarına birlikte çözüm bulmak	19	5.0
Ailelerin birbirleriyle kaynaşmasını sağlamak	4	1.0

N=375

Çizelge 9'a göre, okul-aile işbirliği çalışmalarının en önemli işlevine ilişkin olarak anne-babaların farklı görüşlere sahip olduğu söylenebilir. Okul-aile işbirliğinin en önemli işlevi konusunda anne-babaların % 27.5'i "okulda verilen bilgi ve becerilerin pekiştirilmesi ve geliştirilmesini sağlamak" olduğu görüşünde iken, % 21.1'i "çocukların sağlıklı gelişmelerini ve okula uyumlarını sağlamak", % 19.0'u ise, "öğretmen ve aile arasında fikir ve bilgi alışverişini sağlamak olduğu görüşündedir.

Bu verilere göre, anne-babaların bu konudaki görüşlerinin birbirinden farklılık göstermesinin yanında, genelde çocuklarının eğitimi ve gelişimi ile ilgili katkı sağlama noktasında birleştiği görülmektedir. Bu bulgular, anne-babaların çocuklarının eğitimine

önem verdiklerini, çocukların okul ortamında kazandıkları bilgi ve becerilerin ev ortamında da pekiştirilmesi ve geliştirilmesini sağlamak için okul ile işbirliği içinde olduklarını göstermektedir. Elde edilen bu bulgu, Kuşin'in (1991) yaptığı araştırmada elde ettiği, ailelerin anaokulu ile karşılıklı olarak yakın destek ve işbirliği içinde olmak istedikleri bulgusuyla benzerlik göstermektedir.

3.3.2. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Düzenlenme Amaçları ile İlgili Görüşleri

Araştırmaya katılan anne-babaların okul-aile işbirliği çalışmalarının düzenlenme amaçlarına ilişkin maddeye verdikleri yanıtların frekans ve yüzde dağılımları Çizelge 10'da verilmiştir.

Çizelge 10. Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Düzenlenme Amaçları

Düzenlenme Amaçları	f	%
Aileleri gereksinim duyduğu konular hakkında bilgilendirmek	188	46.7
Çocuğun eğitimi ile ilgili işbirliği yapmak	177	43.9
Problemlere birlikte çözüm bulmak	127	31.5
Okulun ihtiyaçları için para toplamak	118	29.3
Ailelere okulda yapılan etkinlikleri tanıtmak	109	27.0
Ev ve okul arasındaki ilişkileri güçlendirmek	104	25.8
Öğretmenin çocuk ve aileyi daha iyi tanımasına fırsat vermek	92	22.8
Ailelere önerilerde bulunmak	89	22.1
Çocuğun ailedeki öğrenme ortamına katkıda bulunmak	80	19.9
Ailelerin okuldaki etkinliklere katılımını sağlamak	68	16.9

N=403

Çizelge 10 incelendiğinde, anne-babaların % 46.7'si çocuklarının devam ettiği okulöncesi eğitim kurumunda okul-aile işbirliği çalışmalarının aileleri gereksinim duyduğu konular hakkında bilgilendirme ve % 43.9'u çocuğun eğitimi ile ilgili işbirliği

yapma amacıyla düzenlendiğini belirtirken, % 31.5'i problemlere birlikte çözüm bulma ve % 29.3'ü okulun ihtiyaçları için para toplama amacıyla düzenlendiğini belirtmiş, % 27.0'si ise ailelere okulda yapılan etkinlikleri tanıtmaya amacıyla düzenlendiğini belirtmiştir. Bunun dışında anne-babaların % 25.8'i ev ve okul arasındaki ilişkileri güçlendirme, % 22.8'i öğretmenin çocuk ve aileyi daha iyi tanımasına fırsat verme, % 22.1'i ailelere önerilerde bulunma ve % 19.9'u çocuğun ailedeki öğrenme ortamına katkıda bulunma amacıyla okul-aile işbirliği çalışmalarının düzenlendiğini belirtmiştir.

Bu sonuçlara göre, anne- babaların yarıya yakınının, çocuklarının devam ettiği okulöncesi eğitim kurumunda okul-aile işbirliği çalışmalarının aileleri gereksinim duyduğu konular hakkında bilgilendirme ve çocuğun eğitimi ile ilgili işbirliği yapma amacıyla düzenlendiği görüşünde oldukları söylenebilir. Oğuzkan ve Oral (1996, s.11), okulöncesi eğitim kurumlarının çocuğu, içinde yaşadığı ailenin ve toplumun bir üyesi olarak görmesi ve etkinliklerini okul-aile işbirliği ilkesi doğrultusunda düzenlemesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu sonuçlara dayanarak, okulöncesi eğitim kurumlarının aileleri gereksinim duydukları konular hakkında bilgilendirdiği, ailelerle çocuğun eğitimi konusunda işbirliği yaptığı ve etkinliklerini okul-aile işbirliği ilkesi doğrultusunda düzenlediği söylenebilir. Elde edilen bu bulgu, Koç, Taylan ve Bekman'ın (2002) yaptığı araştırmada elde edilen, öğretmenlerin çeşitli konularda anne-babalarla işbirliği yaptığı bulgusuyla benzerlik göstermektedir.

3.3.3. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Konusunda Öğretmenlerin Yaklaşımına İlişkin Görüşleri

Araştırmaya katılan anne-babaların okul-aile işbirliği konusunda öğretmenlerin yaklaşımına ilişkin maddeye verdikleri yanıtların çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgular Çizelge 11'deki gibidir.

Çizelge 11'deki verilere göre, okul-aile işbirliği konusunda öğretmenlerin yaklaşımına ilişkin olarak anne-babaların % 58.6'sı öğretmen ve aile arasındaki ilişkilerin karşılıklı saygı-güven-hoşgörü ve anlayışa dayalı olduğunu, % 58.1'i öğretmenlerin aileleri her zaman güler yüzle karşıladığını, % 54.6'sı öğretmenlerin ailelerle görüşmek için yeteri kadar zaman ayırdığını, % 46.4'ü öğretmenlerin gerekli

olan durumlarda ailelere önerilerde bulunduğunu, % 40.2'si öğretmenlerin sorunları önemseydiğini ve çözümlenmesinde ailelere yardımcı olduğunu, % 31.3'ü öğretmenlerin ailelerle ilişkilerin sürekli ve düzenli olmasına dikkat ettiğini, % 28.3'ü öğretmenlerin aileleri her konuda desteklediğini ve yönlendirdiğini, % 27.3'ü öğretmenlerin okul-aile işbirliğinin arttırılmasında istekli olduğunu belirtmiştir. Bunlara karşılık anne-babaların % 18.9'u öğretmenlerin ailelerin okul etkinliklerine katılım çabalarını teşvik ettiğini belirtirken, öğretmenlerin okul-aile işbirliğine ilgisiz olduğu çok düşük bir oranda (% 6.9) belirtilmiştir.

Çizelge 11. Okul-Aile İşbirliği Konusunda Öğretmenlerin Yaklaşımı

Öğretmenlerin Yaklaşımı	f	%
Ailelerle arasındaki ilişkiler karşılıklı saygı-güven-hoşgörü ve anlayışa dayalıdır	236	58.6
Aileleri her zaman güler yüzle karşılar	234	58.1
Ailelerle görüşmek için yeteri kadar zaman ayırır	220	54.6
Gerekli olan durumlarda ailelere önerilerde bulunur	187	46.4
Sorunları önemser ve çözümlenmesinde ailelere yardımcı olur	162	40.2
Ailelerle ilişkilerin sürekli ve düzenli olmasına dikkat eder	126	31.3
Aileleri her konuda destekler ve yönlendirir	114	28.3
Okul-aile işbirliğinin arttırılmasında isteklidir	110	27.3
Ailelerin okul etkinliklerine katılım çabalarını teşvik eder	76	18.9
Okul-aile işbirliğine karşı ilgisizdir	28	6.9
N=403		

Anne-babaların görüşlerine göre, öğretmenlerin, ailelerle iletişim kurma konusunda istekli ve çaba içinde oldukları, ancak, ailelerin okuldaki etkinliklere katılımları konusunda yeterli çabayı göstermedikleri söylenebilir. Bu sonuçlar ailelerin öğretmenlerin bu konudaki tutumundan genelde memnun olduklarını göstermektedir. Sağlıklı ve kaliteli bir okulöncesi eğitimin gerçekleştirilmesi için okul-aile ilişkileri, karşılıklı saygı, hoşgörü sınırları içinde ve sağlam temellere dayalı olarak

geliştirilmelidir. Öğretmenlerin yaklaşımı konusunda elde edilen bulgular, bu bilgiyi desteklemektedir.

3.3.4. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Çocuklarının Eğitimi Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşleri

Araştırmaya katılan anne-babaların okul-aile işbirliği çalışmalarının çocuklarının eğitimi üzerindeki etkilerine ilişkin soruya verdikleri yanıtların çözümlenmesi sonucunda elde edilen sonuçlar Çizelge 12’de gösterilmiştir.

Çizelge 12. Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Çocukların Eğitimi Üzerindeki Etkileri

Çocukların Eğitimi Üzerindeki Etkileri	f	%
Çocuğumun gelişimine katkıda bulunuyor	245	60.8
Çocuğumun eğitimini daha etkili hale getiriyor	235	58.3
Çocuğumdaki olumlu değişikliklerin devamını sağlıyor	188	46.7
Okulu tanıma fırsatı veriyor	180	44.7
Çocuğumu daha iyi tanımamı sağlıyor	133	33.0
İhtiyaç duyduğumuz konularda bilgi almamızı ve bilinçlenmemizi sağlıyor	127	31.5
N=403		

Çizelge 12 incelendiğinde, okul-aile işbirliği çalışmalarının çocuklarının eğitimi üzerindeki etkileri konusunda anne-babaların % 60.8’i çocuklarının gelişimine katkıda bulunduğunu, % 58.3’ü çocuklarının eğitimini daha etkili hale getirdiğini, % 46.7’si çocuklarındaki olumlu değişikliklerin devamını sağladığını ve % 44.7’si okulu tanıma fırsatı verdiğini belirtirken, buna karşılık % 33.0’ü çocuklarını daha iyi tanımalarını sağladığını ve % 31.5’i ise ihtiyaç duydukları konularda bilgi almalarını ve bilinçlenmelerini sağladığını belirtmiştir.

Bu veriler, anne-babaların okul-aile işbirliği çalışmalarının çocuklarının gelişimine ve eğitimine olumlu katkılar sağladığı görüşünde birleştiklerini göstermektedir. Bu bulgular ışığında, okul-aile işbirliği çalışmalarının çocuklar üzerinde olumlu etkiler bıraktığı söylenebilir. Elde edilen bu bulgu Akkaya'nın (2007) araştırmasından elde edilen, araştırmaya katılan öğretmenler ve ailelerin, aile katılımı çalışmalarının, öğretmenler, çocuklar, aileler ve diğer aile bireyleri üzerinde olumlu etkilerinin olduğu bulgusuyla benzerlik göstermektedir. Okul-aile işbirliğinin aile açısından yararlarına bakıldığında, okul-aile işbirliği ailenin çocuğunun gelişimine katkıda bulunmasını sağlar (Oktay, 1999, s.204). Okul-aile işbirliği çalışmalarının çocuğun eğitimi üzerindeki etkilerine ilişkin elde edilen bulgular, bu bilgiyle de örtüşmektedir.

3.3.5 Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Aileler Üzerindeki Etkilerine İlişkin Görüşleri

Araştırmaya katılan anne-babaların okul-aile işbirliği çalışmalarının aileler üzerindeki etkilerine ilişkin maddeye verdikleri yanıtların çözümlenmesi sonucunda Çizelge 13'teki veriler elde edilmiştir.

Çizelge 13. Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Aileler Üzerindeki Etkileri

Aileler Üzerindeki Etkileri	f	%
Çocuğumu daha bilinçli yetiştirebilirim	267	66.3
Çocuğumun eğitimine daha çok katkıda bulunurum	258	64.0
Çocuğumun eğitimi konusunda yanlış olan tavır ve davranışlarım değişir	217	53.8
Okul-ev arasında, çocuğa yaklaşım konusunda denge sağlanır	176	43.7
Okula karşı daha olumlu tutum geliştiririm	106	26.3
Aile içi ilişkilerimiz daha olumlu olur	92	22.8

N=403

Çizelge 13'te görüldüğü gibi, okul-aile işbirliği çalışmalarının ailelerin üzerindeki etkilerine ilişkin olarak anne-babaların % 66.3'ü çocuklarını daha bilinçli yetiştirebileceklerini ve % 64.0'ü çocuklarının eğitime daha çok katkıda bulunacaklarını, % 53.8'i çocuklarının eğitimi konusunda yanlış olan tavır ve davranışlarının değişeceğini ve % 43.7'si okul-ev arasında çocuğa yaklaşım konusunda denge sağlanacağını belirtirken, buna karşılık % 26.3'ü okula karşı daha olumlu tutum geliştireceklerini ve % 22.8'i ise aile içi ilişkilerinin daha olumlu olacağını belirtmiştir.

Bu verilere göre, anne-babaların çoğunluğu okul-aile işbirliği çalışmaları sayesinde çocuklarının gelişimine ve eğitime daha çok katkıda bulunacakları ve yanlış tavırlarını değiştirecekleri görüşünde birleşmektedir. Bu bulgulara dayanarak, anne-babaların bu çalışmalar sayesinde çocuklarının eğitimi konusunda yeni bilgiler öğrenmeye ve bu öğrendikleri bilgileri aile yaşantılarında kullanmaya istekli oldukları söylenebilir.

3.3.6. Anne-Babaların Okul Tarafından Gerçekleştirilen Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Yeterliliğine İlişkin Görüşleri

Araştırmaya katılan anne-babaların, okul tarafından gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarının yeterliliğine ilişkin maddeye verdikleri yanıtların frekans ve yüzde dağılımları Çizelge 14'te verilmiştir.

Çizelge 14. Okul Tarafından Gerçekleştirilen Çalışmaların Yeterliliği

Okul Tarafından Gerçekleştirilen Çalışmaların Yeterliliği	f	%
Kısmen Yeterli	178	44.2
Yeterli	119	29.5
Yeterli Değil	106	26.3
N=403		

Çizelge 14'teki verilere göre, anne-babaların % 44.2'si okul tarafından gerçekleştirilen okul-aile işbirliğinin çalışmalarını kısmen yeterli bulmaktadır. Anne-

babaların bu çalışmaların yeterli olduğuna (% 29.5) ve yetersiz olduğuna (% 26.3) ilişkin görüşleri birbirine yakın oranlardadır.

Bu sonuçlardan anlaşıldığı gibi, okul tarafından gerçekleştirilen çalışmalar aileler tarafından kısmen de olsa yeterli bulunmaktadır.

3.3.7. Anne-Babaların Aileler Tarafından Gerçekleştirilen Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Yeterliliğine İlişkin Görüşleri

Araştırmaya katılan anne-babaların, aileler tarafından gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarının yeterliliğine ilişkin maddeye verdikleri yanıtların frekans ve yüzde dağılımları Çizelge 15'deki gibidir.

Çizelge 15. Aileler Tarafından Gerçekleştirilen Çalışmaların Yeterliliği

Aileler Tarafından Gerçekleştirilen Çalışmaların Yeterliliği	f	%
Yeterli Değil	182	45.2
Kısmen Yeterli	140	34.7
Yeterli	81	20.1
N=403		

Çizelge 15'te görüldüğü gibi, anne-babaların % 45.2'si aileler tarafından gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarının yeterli olmadığını belirtirken, % 34.7'si kısmen yeterli olduğunu belirtmiştir. Buna karşılık anne-babaların % 20.1'i aileler tarafından gerçekleştirilen çalışmaların yeterli olduğunu belirtmiştir.

Bu verilere göre, anne-babaların ailelerin gerçekleştirdiği çalışmalarını genelde yeterli bulmadıkları söylenebilir.

3.4. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmaları ile İlgili Beklenti ve Önerileri

Araştırmaya katılan anne-babaların okul-aile işbirliği çalışmaları ile ilgili beklenti ve önerilerini belirlemek amacıyla araştırma anketinde 5 soruya yer verilmiştir. Anne-babaların bu sorulara verdikleri yanıtların çözümlenmesi sonucunda elde edilen veriler ayrı ayrı çizelgeler halinde gösterilmiştir.

3.4.1. Anne-Babaların Okul Tarafından Düzenlenmesini İstedikleri Diğer Etkinlikler

Anne-babaların okul-aile işbirliği çalışmaları ile ilgili beklenti ve önerilerine ilişkin olarak öncelikle, okul tarafından düzenlenmesini istedikleri diğer etkinliklerin neler olduğu sorgulanmıştır. Anne-babaların ilgili maddeye verdikleri yanıtların çözümlenmesi sonucunda Çizelge 16'daki sonuçlar elde edilmiştir.

Çizelge 16. Okul Tarafından Düzenlenmesi İstenilen Diğer Etkinlikler

Okul Tarafından Düzenlenmesi İstenilen Diğer Etkinlikler	f	%
Daha sık veli toplantıları ve görüşmeler	221	54.8
Anne-baba eğitim çalışmaları	203	50.4
Bilgilendirici kitapçıklar	195	48.4
Kaynak kitap önerileri	131	32.5
Ailelerin okulda alınan kararlara katılımı	123	30.5
Daha sık konferanslar	117	29.0
Ailelerin okulda yapılan etkinliklere katılımı	113	28.0
İnternet aracılığıyla okulun web sitesinden bilgi verilmesi	106	26.3
Haber ve duyuru panolarının daha ilgi çekici hazırlanması	79	19.6
Dilek ve şikâyet kutusunun daha etkili kullanılması	64	15.9
N=403		

Çizelge 16'da görüldüğü gibi, okul tarafından düzenlenmesini istedikleri diğer etkinlikler içinde en çok tercih ettikleri etkinliklere ilişkin olarak, anne-babaların % 54.8'i veli toplantıları ve görüşmelerin daha sık yapılmasını, % 50.4'ü anne-baba eğitim çalışmalarının yapılmasını ve % 48.4'ü bilgilendirici kitapçıklar hazırlanmasını belirtmiştir. Anne-babaların % 32.5'i kaynak kitap önerilerinin verilmesini, % 30.5'i ailelerin okulda alınan kararlara katılımının sağlanmasını, % 29.0'u konferansların daha sık düzenlenmesini, % 28.0'i ailelerin okulda yapılan etkinliklere katılımının sağlanmasını belirtirken, % 26.3'ü internet aracılığıyla okulun web sitesinden bilgi verilmesini belirtmiştir.

Bu verilere göre, anne-babaların, düzenlenmesini istedikleri diğer etkinlikler içinde en çok veli toplantıları ve görüşmelerin daha sık yapılması, anne-baba eğitim çalışmaları yapılması ve bilgilendirici kitapçıklar hazırlanması gibi etkinlikleri tercih ettikleri görülmektedir. Bu verilerden okulöncesi eğitim kurumlarında veli toplantıları, görüşmeler, anne-baba eğitim çalışmaları ve bilgilendirici kitapçıklara çok fazla yer verilmediği anlaşılmaktadır. Elde edilen bu bulgu, Kaya'nın (2002) araştırmasından elde edilen, araştırma kapsamına alınan okulöncesi eğitim kurumlarından biri dışında anne-babaların eğitimine yönelik çalışmaların yapılmadığı bulgusuyla paralellik göstermektedir.

3.4.2. Anne-Babaların Aileler Tarafından Düzenlenmesini İstedikleri Diğer Etkinlikler

Araştırmaya katılan anne-babaların aileler tarafından düzenlenmesini istedikleri diğer etkinliklere ilişkin maddeye verdikleri yanıtların frekans ve yüzde dağılımları Çizelge 17'de verilmiştir.

Çizelge 17'de görüldüğü gibi, anne-babaların aileler tarafından düzenlenmesini istedikleri diğer etkinlikler içinde en çok tercih ettikleri etkinliklere ilişkin olarak, anne-babaların % 55.3'ü ailelerin etkinlikleri hazırlama konusunda öğretmene yardım etmesini, % 50.4'ü ailelerin birbirlerine önerilerde bulunmalarını

sağlamak için fırsat yaratılmasını, % 40.4'ü ise anne-babaların mesleği ya da uzmanlık alanı ile ilgili olarak öğretmene ya da okul yönetimine katkı sağlamasını belirtmiştir.

Çizelge 17. Aileler Tarafından Düzenlenmesi İstenilen Diğer Etkinlikler

Aileler Tarafından Düzenlenmesi İstenilen Diğer Etkinlikler	f	%
Etkinlikleri hazırlama konusunda öğretmene yardım etme	223	55.3
Ailelerin birbirlerine önerilerde bulunmalarını sağlama	203	50.4
Mesleği ya da uzmanlık alanı ile ilgili olarak katkı sağlama	163	40.4
Ailelerin birbirlerini düzenli olarak ziyaret etmelerini sağlama	63	15.6
Aile yemekleri ve toplantılarının daha sık yapılması	37	9.2

N=403

Bu bulgular ışığında, anne-babaların çocuklarının eğitimine etkin olarak katılmaya istekli oldukları söylenebilir. Aileler tarafından düzenlenmesi istenilen diğer etkinliklere ilişkin elde edilen bu bulgular, Kuşin (1991) tarafından yapılan araştırmada elde edilen, ailenin okulöncesi kuruma herhangi bir şekilde yardımcı olması ve katılması gerektiği bulgusuyla örtüşmektedir.

3.4.3. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Zamanlamasına İlişkin Önerileri

Araştırmaya katılan anne-babaların okul-aile işbirliği çalışmalarının zamanlamasına ilişkin maddeye verdikleri yanıtların frekans ve yüzde dağılımları Çizelge 18'deki gibidir.

Çizelge 18'deki verilere göre, anne-babaların % 35.6'sı çalışmaların hafta sonları gündüz ve % 27.0'si aylık ya da haftalık olarak herhangi bir zaman diliminde düzenlenmesini önerirken, % 18.1'i hafta içi öğle arası düzenlenmesini önermiştir.

Çizelge 18. Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Zamanlaması

Çalışmaların Zamanlaması	f	%
Hafta sonları gündüz	143	35.6
Aylık ya da haftalık olarak herhangi bir zaman diliminde	109	27.0
Hafta içi öğle arası	73	18.1
Zamanı önemli değil	61	15.1
Hafta içi akşam	17	4.2
N=403		

Bu bulgulara göre, anne-babaların zaman tercihlerinin birbirinden farklı olduğu görülmektedir. Ancak, anne-babaların en yüksek oranla, hafta sonlarını tercih ettikleri görülürken, en düşük oranla hafta içi akşamları tercih ettikleri görülmüştür. Anne-babaların daha çok hafta sonunu tercih etmesi, çalışan anne-babaların düzenlenen çalışmalara hafta sonu daha rahat katılabilecekleri düşüncesinden ileri gelmektedir.

3.4.4. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Daha Sağlıklı Biçimde Gerçekleşmesi İçin Yapılması Gerekenlere İlişkin Önerileri

Araştırmaya katılan anne-babaların okul-aile işbirliği çalışmalarının daha sağlıklı biçimde gerçekleştirilebilmesi için yapılması gerekenlere ilişkin maddeye verdikleri yanıtların çözümlenmesi sonucunda elde edilen veriler Çizelge 19’da gösterilmiştir.

Çizelge 19 incelendiğinde, okul-aile işbirliği çalışmalarının daha sağlıklı biçimde gerçekleşmesi için yapılması gerekenler konusunda anne-babaların % 58.6’sı okul ve aile arasında sağlam bir iletişim kurulması görüşündedir. Bunun yanında, anne-babaların % 51.6’sı ailelerin okul-aile işbirliği konusunda bilinçlendirilmesini sağlayıcı toplantı, seminer vb. etkinliklere yer verilmesini, % 51.1’i okul yönetimi ve öğretmenlerin, aileleri zamanında ve doğru biçimde yönlendirmesini, benzer şekilde yine % 51.1’i ailelerin görüş ve önerilerinin, okul yönetimi ve öğretmenler tarafından

dikkate alınmasını, % 43.2'si okul yönetimi, öğretmen ve ailelerin okul-aile işbirliğinin önemine inanmasını belirtirken, % 37.2'si ailelere okulu istedikleri zaman ziyaret edebilmeleri ve öğretmenlerle görüşmeleri için izin verilmesini, % 32.5'i okul-aile işbirliği çalışmalarının ailelerle birlikte planlanmasını, % 30.8'i ailelerin okulda yapılan etkinliklere aktif olarak katılmasını belirtmiştir. Okul-aile işbirliği çalışmalarının daha sağlıklı biçimde gerçekleşmesi için yapılması gerekenler arasında anne-babaların % 24.1'i ailelerin okula maddi ve manevi destek sağlamasını en düşük oranda belirtmiştir.

Çizelge 19. Çalışmaların Daha Sağlıklı Biçimde Gerçekleşmesi için Yapılması Gerekenler

Yapılması Gerekenler	f	%
Okul ve aile arasında sağlam bir iletişim kurulmalı	236	58.6
Ailelerin okul-aile işbirliği konusunda bilinçlendirilmesini sağlayıcı toplantı, seminer vb. etkinliklere yer verilmeli	208	51.6
Okul yönetimi ve öğretmenler, aileleri zamanında ve doğru biçimde yönlendirmeli	206	51.1
Ailelerin görüş ve önerileri, okul yönetimi ve öğretmenler tarafından dikkate alınmalı	206	51.1
Okul yönetimi, öğretmen ve aileler okul-aile işbirliğinin önemine inanmalı	174	43.2
Ailelere okulu istedikleri zaman ziyaret edebilmeleri ve öğretmenlerle görüşmeleri için izin verilmeli	150	37.2
Okul-aile işbirliği çalışmaları ailelerle birlikte planlanmalı	131	32.5
Aileler okulda yapılan etkinliklere aktif olarak katılmalı	124	30.8
Aileler okula maddi ve manevi destek sağlamalı	97	24.1
N=403		

Bu verilere göre, anne-babalar en yüksek oranla okul-aile işbirliği çalışmalarının daha sağlıklı biçimde gerçekleşmesi için okul ve aile arasında sağlam bir iletişim kurulması gerektiğini belirtirken, en düşük oranda ailelerin okula maddi ve manevi

destek sağlaması gerektiğini belirtmiştir. Elde edilen bulgular, anne-babaların iletişime açık ve yönlendirilmeye gereksinimleri olduğunu, görüşlerinin okul yönetimi ve öğretmenler tarafından dikkate alınmasına önem verdiklerini göstermektedir. Elde edilen bu bulgu, Arslan ve Nural'ın (2004) yaptığı araştırmada elde edilen, velilerin büyük çoğunluğunun okul ile işbirliğine girmeye hazır, ancak, bu işbirliğini nasıl başlatarak sürdürebileceklerine ilişkin nelerin yapılabileceği konusunda önemli bir rehberliğe ihtiyaçları olduğu bulgusuyla örtüşmektedir.

3.4.5. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Okulöncesi Eğitim Kurumundan Beklenti ve Önerileri

Araştırmaya katılan anne-babaların okul-aile işbirliği kapsamında okulöncesi eğitim kurumundan beklenti ve önerilerine ilişkin maddeye verdikleri yanıtların çözümlenmesi sonucunda Çizelge 20'deki bulgular elde edilmiştir.

Çizelge 20. Okulöncesi Eğitim Kurumundan Beklenti ve Öneriler

Beklenti ve Öneriler	f	%
Kurumun, yapılan etkinlikler ve çocuğun içinde bulunduğu gelişim dönemi hakkında aileleri bilgilendirmesi	276	68.5
Öğretmen-anne-baba ve çocuk arasındaki iletişimin çok iyi olması	264	65.5
Ailelerin, okul-aile işbirliği kapsamında yapılabilecek çalışmalar konusunda bilgilendirilmesi	209	51.9
Kurumun ailelerin isteklerini ve önerilerini dikkate alması	196	48.6
Kurumun okul-aile işbirliği çalışmalarını düzenli olarak yapması	150	37.2
N=403		

Çizelge 20 incelendiğinde, okulöncesi eğitim kurumundan beklenti ve önerilerine ilişkin olarak anne-babaların % 68.5'i kurumun yapılan etkinlikler ve

çocuğun içinde bulunduğu gelişim dönemi hakkında aileleri bilgilendirmesini ve % 65.5'i öğretmen-anne-baba ve çocuk arasındaki iletişimin çok iyi olmasını beklerken, % 51.9'u ailelerin okul-aile işbirliği kapsamında yapılabilecek çalışmalar konusunda bilgilendirilmesini, % 48.6'sı ise, kurumun ailelerin isteklerini ve önerilerini dikkate almasını beklemektedir. Kurumun okul-aile işbirliği çalışmalarını düzenli olarak yapması, anne-babaların % 37.2'si tarafından en düşük oranda tercih edilmiştir.

Bu verilere göre, anne-babaların büyük bir bölümünün okulöncesi eğitim kurumundan beklenti ve önerileri konusunda, kurumun, yapılan etkinlikler ve çocuğun içinde bulunduğu gelişim dönemi hakkında aileleri bilgilendirmesi ile öğretmen-anne-baba ve çocuk arasındaki iletişimin çok iyi olması beklentisi içinde oldukları görülmektedir. Bu bulgular, anne-babaların çocuklarının gelişimleri ve okul-aile işbirliği çalışmaları konusunda okulöncesi eğitim kurumu tarafından bilgilendirilme isteğinde olduklarını; öğretmen-aile ve çocuk arasında kurulan iletişime önem verdiklerini göstermektedir.

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

4.1. Sonuçlar

Araştırmada elde edilen sonuçlar, amaçlardaki sıraya aynen uyularak aşağıda verilmiştir.

4.1.1. Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Düzenlenen Çalışmalar ve Sıklığına İlişkin Sonuçlar

- Okul tarafından en sık yer verilen çalışmaların, yüz yüze görüşmeler olduğu belirlenmiş, bunun yanı sıra yılda bir-iki kez veli toplantılarının düzenlendiği, buna karşılık okul-aile işbirliği çalışmaları arasında telefon görüşmelerine, konferans ve seminerlere, ev ziyaretlerine, dilek-şikâyet kutusu ile aile tanışma ve kaynaşma toplantılarına ise okul tarafından pek yer verilmediği görülmüştür.

- Okul-aile işbirliğini sağlamak amacıyla aileler tarafından pek fazla çalışmanın düzenlenmediği anlaşılmış, buna karşılık aileler tarafından az da olsa, kermes ve pikniklerin, ev ziyaretleri, sergi ve aile yemeklerine göre daha çok düzenlendiği ortaya çıkmıştır.

4.1.2. Ailelerin Okul-Aile İşbirliği Kapsamında Düzenlenen Çalışmalara Katılma Durumlarına İlişkin Sonuçlar

- Anne-babaların okul-aile işbirliği kapsamında düzenlenen çalışmalara genelde katılmaya çalıştıkları vurgulanmış, ancak okul-aile işbirliği çalışmalarına katılmada zaman bulma etkeni anne-babalar tarafından önemli bir etken olarak görülmüştür. Buna karşılık hiçbir çalışmaya katılmayan ve sadece ilgisini çeken çalışmalara katılan anne-babaların oranının ise oldukça düşük olduğu anlaşılmıştır.

- Anne-babaların okul-aile işbirliği çalışmalarına en çok veli toplantısı olduğunda ve öğretmenin görüşme talep etmesi durumunda katıldıkları, buna karşın en az oranda sınıf etkinliklerinde görev alma durumunda bu çalışmalara katıldıkları görülmüştür.

- Anne-babaların, okul-aile işbirliği çalışmalarına katılamamalarındaki en önemli etkenin zaman bulamama olduğu anlaşılmış, bunun yanı sıra öğretmenin ve okul idaresinin olumsuz tutumları ile işyerinden izin alma durumları da anne-babaların okul-aile işbirliği çalışmalarına katılmadıkları durumlar arasında yer almıştır.

4.1.3. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmaları ile İlgili Düşüncelerine İlişkin Sonuçlar

- Anne-babalara göre, okul-aile işbirliği çalışmalarının en önemli işlevinin ne olduğu ile ilgili görüşler farklılık göstermekle birlikte anne-babalar tarafından en yoğun tercih edilen seçeneklerin okulda verilen bilgi ve becerilerin pekiştirilmesi ve geliştirilmesini sağlama, çocukların sağlıklı gelişmelerini ve okula uyumlarını sağlama, öğretmen ve aile arasında fikir ve bilgi alışverişini sağlama olduğu görülmüştür.

- Çocuklarının devam ettiği okulöncesi eğitim kurumunda okul-aile işbirliği çalışmalarının hangi amaçlarla düzenlendiği konusunda anne-babalar tarafından en çok, aileleri gereksinim duyduğu konular hakkında bilgilendirme ve çocuğun eğitimi ile ilgili işbirliği yapma seçenekleri tercih edilmiştir. Buna karşılık anne-babaların oldukça küçük bir bölümü, çocuğun ailedeki öğrenme ortamına katkıda bulunmanın ve ailelerin okuldaki etkinliklere katılımını sağlamanın okul tarafından amaçlandığını belirtmiştir.

- Öğretmenlerin yaklaşımına ilişkin olarak anne-babalar en çok öğretmen ve aile arasındaki ilişkilerin karşılıklı saygı-güven-hoşgörü ve anlayışa dayalı olduğunu, öğretmenlerin aileleri her zaman güler yüzle karşıladığını ve öğretmenlerin ailelerle görüşmek için yeteri kadar zaman ayırdığını belirtmiştir. Bunlara karşılık öğretmenlerin okul-aile işbirliğine karşı ilgisiz olduğunu belirten anne-babaların oranı oldukça düşüktür.

- Anne-babaların, okul-aile işbirliği çalışmalarının çocuğun eğitimi üzerindeki etkileri konusundaki görüşlerinin birbirinden farklı olduğu anlaşılmıştır. Okul-aile işbirliği çalışmalarının çocuklarının gelişimine katkıda bulunduğu ve çocuklarının eğitimini daha etkili hale getirdiği anne-babalar tarafından en çok tercih edilen seçenekler olmuştur.

- Okul-aile işbirliği çalışmalarının ailelerin üzerindeki etkileri konusunda, anne-babalar en yüksek oranda okul-aile işbirliği çalışmaları sayesinde çocuklarını daha bilinçli yetiştirebilecekleri ve çocuklarının eğitimine daha çok katkıda bulunacaklarını ifade ederken, buna karşılık en az oranda okula karşı daha olumlu tutum geliştirecekleri ve aile içi ilişkilerinin daha olumlu olacağını ifade etmiştir.

- Okul tarafından gerçekleştirilen çalışmaların anne-babalar tarafından kısmen yeterli bulunduğu görülmüştür.

- Aileler tarafından gerçekleştirilen çalışmaların anne-babalar tarafından yeterli bulunmadığı görülmüştür.

4.1.4. Anne-Babaların Okul-Aile İşbirliği Çalışmaları ile İlgili Beklenti ve Önerilerine İlişkin Sonuçlar

- Anne-babaların okul tarafından düzenlenmesini istedikleri diğer etkinliklere ilişkin görüşlerinin birbirinden farklılık gösterdiği anlaşılmıştır. Veli toplantıları ve görüşmelerin daha sık yapılması, anne-baba eğitim çalışmaları yapılması ve bilgilendirici kitapçıklar hazırlanması anne-babaların çoğunluğu tarafından yapılması istenilen diğer etkinlikler olarak belirlenmiştir.

- Anne-babaların çoğunluğu tarafından ailelerin düzenlemesini istedikleri etkinliklerin, ailelerin etkinlikleri hazırlama konusunda öğretmene yardım etmesi ve ailelerin birbirlerine önerilerde bulunmalarını sağlamak için fırsat yaratılması olduğu görülmüştür.

- Anne-babaların okul-aile işbirliğinin zamanlaması konusundaki tercihlerinin birbirinden farklı olduğu görülmüştür. Anne-babaların en yüksek oranla, hafta sonlarını tercih ettikleri belirlenmiştir.

- Anne-babaların, okul-aile işbirliği çalışmalarının daha sağlıklı biçimde gerçekleştirilebilmesi için yapılması gerekenler konusunda çeşitli görüşleri olduğu anlaşılmıştır. Anne-babalar en yüksek oranlarla, okul-aile işbirliği çalışmalarının daha sağlıklı biçimde gerçekleşmesi için okul ve aile arasında sağlam bir iletişim kurulması, ailelerin okul-aile işbirliği konusunda bilinçlendirilmesi, ailelerin zamanında ve doğru yönlendirilmesi ile ailelerin görüş ve önerilerinin dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir.

- Anne-babaların büyük bir bölümünün, okulöncesi eğitim kurumundan beklentileri ve önerilerinin genelde, kurumun yapılan etkinlikler ve çocuğun içinde bulunduğu gelişim dönemi hakkında aileleri bilgilendirmesi ile öğretmen-anne-baba ve çocuk arasındaki iletişimin çok iyi olması beklentisi üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür.

Araştırma sonucunda, okul tarafından en sık yer verilen çalışmaların, yüz yüze görüşmeler olduğu belirlenmiş, buna karşın telefon görüşmeleri, konferans ve seminerler, ev ziyaretleri, dilek-şikâyet kutusu ile aile tanışma ve kaynaşma toplantılarının hiçbir zaman düzenlenmediği görülmüştür. Okul-aile işbirliğini sağlamak amacıyla aileler tarafından pek fazla çalışmanın düzenlenmediği belirlenmiştir. Anne-babaların okul-aile işbirliği kapsamında düzenlenen çalışmalara genelde katılmaya çalıştıkları, en çok veli toplantıları ve öğretmenin görüşme talebi ile okul-aile işbirliği çalışmalarına katıldıkları görülmüştür. Ayrıca anne-babaların, okul-aile işbirliği çalışmalarına katılmama nedeni olarak en çok, zaman etkenini öne sürdükleri saptanmıştır. Aileleri gereksinim duyduğu konular hakkında bilgilendirme ve çocuğun eğitimi ile ilgili işbirliği yapma amaçlarının okul tarafından düzenlenen okul-aile işbirliği çalışmalarının amaçları arasında anne-babalar tarafından en çok tercih edilen amaçlar olduğu görülmüştür. Anne-babalar öğretmenlerin yaklaşımına ilişkin olarak ilişkilerin karşılıklı saygı-güven-hoşgörü ve anlayışa dayalı olduğunu,

öğretmenlerin aileleri her zaman güler yüzle karşıladığını ve öğretmenlerin ailelerle görüşmek için yeterli zaman ayırdığını belirtmiştir. Araştırma bulguları ışığında; okul tarafından gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarının kısmen yeterli bulunduğu, aileler tarafından gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarının ise yeterli bulunmadığı söylenebilir. Anne-babalar okul-aile işbirliği çalışmalarının daha sağlıklı biçimde gerçekleşmesi için en yüksek oranla okul ve aile arasında sağlam bir iletişim kurulması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca anne-babaların en çok, kurumda yapılan etkinlikler ve çocuğun içinde bulunduğu gelişim dönemi hakkında bilgilenecek ve öğretmen-anne-baba ve çocuk arasındaki iletişimin daha iyi olması beklentisi içinde oldukları görülmüştür.

4.2. Öneriler

Araştırma bulguları doğrultusunda geliştirilen öneriler, uygulamaya ve ileri araştırmalara yönelik öneriler olmak üzere iki başlık altında; uygulamaya yönelik öneriler de kurumlara, öğretmenlere, ailelere ve çocuklara yönelik öneriler olmak üzere üç başlık altında verilmiştir.

4.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

4.2.1.1. Kurumlara Yönelik Öneriler

- Okulöncesi eğitim döneminde, okul-aile işbirliğine gereken önem verilmeli, okul yönetimi, anne-babalarla daha etkili işbirliği kurmak için çaba göstermelidir.
- Okul ve aile arasında daha sağlam bir işbirliği kurmak için, öğretmen ve yöneticilere yönelik, okul-aile işbirliği konusunda hizmet-içi eğitim programları düzenlenmelidir.
- Okulöncesi eğitim kurumlarında okul-aile işbirliği kapsamında telefon görüşmeleri, konferans ve seminerler, ev ziyaretleri, bültenler, dilek-şikâyet kutusu, aile tanışma ve kaynaşma toplantıları gibi çalışmalar daha sık yapılmalıdır.
- Okulöncesi eğitim kurumu, yapılan etkinlikler ve çocuğun içinde bulunduğu gelişim dönemi hakkında aileleri düzenli olarak bilgilendirmelidir.

- Okulöncesi eğitim kurumu, ailelerin yönetim ve karar verme süreçlerine katılımını sağlamalı, bu konuda aileleri teşvik etmelidir.

4.2.1.2. Öğretmenlere Yönelik Öneriler

- Okul-aile işbirliğinin sağlanması için, öğretmen ve aile arasındaki ilişkiler rastlantıya bırakılmamalı, sene içinde yapılacak okul-aile işbirliği çalışmaları düzenli bir şekilde yürütülmelidir.
- Ailenin okulla işbirliğini sağlamak amacıyla, çocukların etkinlikleri sergilenmeli ve bu etkinlikleri ailelerin izlemesi sağlanmalıdır.
- Çalışan ailelerin katılabilmeleri için okul-aile işbirliği çalışmaları ya akşam ya da hafta sonu düzenlenmelidir.
- Ailelerin sınıftaki etkinliklere katılımının planlı bir şekilde yapılabilmesi ve onları daha iyi tanıyabilmek için yeni okulöncesi eğitim programında belirtilen “Ebeveyn Katılım Formu” hazırlanarak ailelere dağıtılmalı ve doldurulan formlar değerlendirilerek, ailelerin programa katılımlarının sağlanması için yıllık plan yapılmalıdır.
- Ailelerin eğitim gereksinimlerini belirlemek, çocuk gelişimi ve eğitimi konusundaki bilgi ve becerilerini arttırmak amacıyla yeni okulöncesi eğitim programında belirtilen “Aile Eğitimi İhtiyaç Belirleme Formu” ailelere uygulanmalı ve ailelerin doldurduğu formlar değerlendirilerek, ailelerin ihtiyaç duyduğu konular hakkında bilgilendirme çalışmalarının yıllık planı yapılmalıdır.

4.2.1.3. Ailelere ve Çocuklara Yönelik Öneriler

- Anne-babalar okul-aile işbirliği konusunda uzmanlar tarafından düzenlenen konferans ve seminerlere katılmaya istekli olmalıdır.
- Okul-aile işbirliğini sağlamak amacıyla yalnızca okul idaresi ve öğretmenler tarafından değil, aileler tarafından da çalışmalar düzenlenmelidir.
- Okul-aile işbirliği sürecinde, ailelerle birlikte alınacak kararlarda çocuklara da söz hakkı tanınmalı, onların da bir birey olduğu unutulmadan, kararlara katılımları sağlanmalıdır.

4.2.2. İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Okulöncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarının öğretmen veya yönetici görüşlerine dayalı olarak incelenmesini konu alan araştırmalar yapılabilir.
- Bu araştırma, Eskişehir il merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim okulları bünyesindeki anasınıflarında yapılmıştır. Buna benzer araştırmalar Eskişehir il merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ya da özel anaokullarında yapılarak, aralarındaki benzerlik ve farklılıklar karşılaştırılabilir.
- Gerek literatürdeki gerekse uygulamadaki eksiklik ve sorunların giderilmesi için, okulöncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmaları konusunda farklı model ve teknikler kullanılarak, değişik araştırmalar yapılabilir.
- Okul-aile işbirliği çalışmalarının çocukların gelişimine katkılarını ya da çocukların üzerindeki etkilerini sınyan deneysel çalışmalar yapılabilir.
- Okulöncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmaları hakkında öğretmen ve anne-baba görüşleri birlikte ele alınarak, varolan durum daha net bir biçimde ortaya konulabilir.

EKLER

<u>EK</u>	<u>Sayfa</u>
3. Anket Formu	72
4. Veri Toplama Aracının Okullarda Uygulanmasına İlişkin Onay Yazısı	82

EK-1**ANKET FORMU**

Değerli Anne ve Babalar,

Elinizdeki bu anket formu, okulöncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarının değerlendirilmesini amaçlayan bilimsel bir araştırma için hazırlanmıştır.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgilere ilişkin sorular, ikinci bölümde okulöncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarının değerlendirilmesini amaçlayan sorular yer almaktadır.

Sizlerden istenilen, anket formunda yer alan soruları dikkatle okuyup size uygun olan seçeneği işaretlemenizdir. Anket üzerine isim yazmanıza gerek yoktur. Vereceğiniz bilgiler gizli tutulacak ve sadece bu araştırma için kullanılacaktır. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi, soruları içtenlikle yanıtlamanıza ve görüşlerinizi gerçekçi bir biçimde yansıtmanıza bağlıdır. Lütfen ankette yanıtız soru bırakmamaya özen gösteriniz.

Araştırmaya göstereceğiniz ilgi ve katkıya teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Hande IŞIK
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Okulöncesi Öğretmenliği Programı
Yüksek Lisans Öğrencisi

I. BÖLÜM: KİŞİSEL BİLGİLER

Aşağıda yer alan sorulara ilişkin seçeneklerden durumunuza uygun olanı (X) işareti ile belirtiniz.

1) Cinsiyetiniz

- a. () Kadın
b. () Erkek

2) Yaşınız

- a. () 20-25
b. () 26-30
c. () 31-35
d. () 36-40
e. () 41 ve üzeri

3) Annenin ve babanın eğitim durumu

	Anne	Baba
İlkokul mezunu	()	()
Ortaokul mezunu	()	()
Lise mezunu	()	()
Üniversite mezunu	()	()
Lisansüstü eğitim mezunu	()	()

4) Annenin mesleği

- a. () Ev hanımı
b. () Serbest meslek (Lütfen yazınız).....
c. () Memur (Lütfen yazınız).....
d. () Öğretim Elemanı
e. () İşçi
f. () Emekli
g. () Diğer (Lütfen yazınız).....

5) Babanın mesleği

- a. () Serbest meslek (Lütfen yazınız).....
- b. () Memur (Lütfen yazınız).....
- c. () Öğretim Elemanı
- d. () İşçi
- e. () Emekli
- f. () Asker
- g. () Diğer (Lütfen yazınız).....

6) Ailenizin toplam aylık geliri

- a. () 0-500 YTL arası
- b. () 501-750 YTL arası
- c. () 751-1000 YTL arası
- d. () 1001-1250 YTL arası
- e. () 1251-1500 YTL arası
- f. () 1501 YTL'den fazla

II. BÖLÜM: OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA YAPILAN OKUL-AİLE İŞBİRLİĞİ ÇALIŞMALARI

1) Çocuğunuzun devam ettiği okulöncesi eğitim kurumunda okul-aile işbirliği kapsamında ne tür çalışmalar hangi sıklıkla düzenleniyor?	Her gün	Haftada bir kez	Ayda bir kez	Yılda bir-iki kez	Hiçbir zaman
a. Öğretmen ailelerle yüz yüze görüşmeler yapıyor					
b. Öğretmen ailelerle telefon görüşmeleri yapıyor					
c. Veli toplantıları yapıyor					
d. Uzmanlar tarafından konferanslar ve seminerler düzenleniyor					
e. Ev ziyaretleri gerçekleştiriliyor					
f. Öğretmenin hazırladığı kısa notlar eve gönderiliyor					
g. Öğretmenin hazırladığı bültenler ailelere gönderiliyor					
h. Okulda haber ve duyuru panoları hazırlanıyor					
ı. Okulda dilek-şikayet kutusu bulunuyor					
i. Ailelerin sınıf içi etkinliklere katılımı sağlanıyor					
j. Ailelere çocukları ile birlikte yapabilecekleri etkinliklere ait ev ödevleri veriliyor					
k. Aile tanışma ve kaynaşma toplantıları düzenleniyor					

Okul-aile işbirliği kapsamında yukarıda verilen seçeneklerin dışında gerçekleştirilen başka çalışmalar varsa lütfen belirtiniz:.....

.....

2) Okul-aile işbirliği kapsamında düzenlenen tüm çalışmalara katılabiliyor musunuz?

- a. () Tümüne katılmaya çalışıyorum
- b. () Sadece ilgimi çeken çalışmalara katılabiliyorum
- c. () Zamanım olduğunda katılabiliyorum
- d. () Hiçbir çalışmaya katılamıyorum

3) Okul-aile işbirliği kapsamında yapılan çalışmalara hangi durumlarda katılıyorsunuz? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- a. () Öğretmen okula çağırdığı zaman
- b. () Veli toplantıları olduğu zaman
- c. () Sınıf etkinliklerinde görev aldığım zaman
- d. () Bilgilendirme toplantıları yapıldığı zaman
- e. () Özel günlerde okula davet edildiğim zaman
- f. () Başka (Lütfen yazınız)

4) Okulda okul-aile işbirliği kapsamında size yönelik bir çalışma düzenlendiğinde, hangi durumlarda katılamazsınız? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- a. () Zamanım olmadığında
- b. () Öğretmenin olumsuz tutumu karşısında
- c. () Okul idaresinin olumsuz tutumu karşısında
- d. () İşyerinden izin sorunum olduğunda
- e. () İlgimi çekmediğinde
- f. () Başka (Lütfen yazınız)

5) Okul-aile işbirliği kapsamında okul tarafından başka hangi etkinliklerin düzenlenmesini istersiniz? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- a. () Daha sık konferanslar düzenlenebilir
- b. () Bilgilendirici kitapçıklar hazırlanabilir
- c. () Haber ve duyuru panoları daha ilgi çekici hazırlanabilir
- d. () Veli toplantıları ve görüşmeler daha sık yapılabilir
- e. () Anne-baba eğitim çalışmaları yapılabilir
- f. () Kaynak kitap önerileri verilebilir
- g. () İnternet aracılığıyla okulun web sitesinden bilgi verilebilir
- h. () Dilek ve şikayet kutusu daha etkili kullanılabilir
- ı. () Ailelerin okulda yapılan etkinliklere katılımı sağlanabilir
- i. () Ailelerin okulda alınan kararlara katılımı sağlanabilir
- j. () Başka (Lütfen yazınız)

6) Okul-aile işbirliğini sağlamak amacıyla aileler tarafından ne tür çalışmalar düzenleniyor? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- a. () Sergiler
- b. () Kermesler
- c. () Aile yemekleri
- d. () Ev ziyaretleri
- e. () Piknikler
- f. () Başka (Lütfen yazınız).....
- g. () Düzenlenmiyor

7) Okul-aile işbirliği kapsamında aileler tarafından başka hangi etkinliklerin düzenlenmesini istersiniz? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- a. () Aile yemekleri ve toplantıları daha sık yapılabilir
- b. () Ailelerin birbirlerini düzenli olarak ziyaret etmeleri sağlanabilir
- c. () Ailelerin birbirlerine önerilerde bulunmalarını sağlamak için fırsat yaratılabilir
- d. () Aileler etkinlikleri hazırlama konusunda öğretmene yardım edebilir
- e. () Anne-babalar mesleği ya da uzmanlık alanı ile ilgili olarak öğretmene ya da okul yönetimine katkı sağlayabilir
- f. () Başka (Lütfen yazınız)

8) Okulda okul-aile işbirliği kapsamında ailelere yönelik bir çalışma yapıldığında, sizce zamanı nasıl düzenlenmeli?

- a. () Hafta içi öğle arası
- b. () Hafta içi akşam
- c. () Hafta sonları gündüz
- d. () Aylık ya da haftalık olarak herhangi bir zaman diliminde
- e. () Zamanı önemli değil
- f. () Başka (Lütfen yazınız)

9) Sizce okul-aile işbirliği çalışmalarının en önemli işlevi nedir? (Sizce en önemli olan şıkkı işaretleyin)

- a. () Okul ve ev arasında çocuğa gösterilebilecek farklı eğitim tutumlarını ortadan kaldırmak
- b. () Öğretmen ve aile arasında fikir ve bilgi alışverişini sağlamak
- c. () Çocukların okul ortamında kazandıkları bilgi ve becerilerin ev ortamında da pekiştirilmesi ve geliştirilmesini sağlamak
- d. () Okulun sorunlarına birlikte çözüm yolu bulmak
- e. () Çocukların sağlıklı bir şekilde gelişmelerini ve okula uyumlarını sağlamak
- f. () Çocuğun gelişimi ve eğitimi ile ilgili gereksinim duyulan konularda aileleri bilgilendirmek
- g. () Ailelerin birbirleriyle kaynaşmasını sağlamak
- h. () Başka (Lütfen yazınız)

10) Sizce çocuğunuzun devam ettiği okulöncesi eğitim kurumunda gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmaları hangi amaçlarla düzenleniyor? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- a. () Okulun ihtiyaçları için para toplamak amacıyla
- b. () Aileleri çocuğun gelişimi ve eğitimi ile ilgili gereksinim duyduğu konular hakkında bilgilendirmek amacıyla
- c. () Ailelere okulda yapılan etkinlikleri tanıtmak amacıyla
- d. () Ailelerin okuldaki etkinliklere katılımını sağlamak amacıyla
- e. () Okul ve evde ortaya çıkan problemlere birlikte çözüm bulmak amacıyla
- f. () Aileyi destekleyerek, çocuğun ailedeki öğrenme ortamına katkıda bulunmak amacıyla
- g. () Çocuğun eğitimi ile ilgili işbirliği yapmak amacıyla
- h. () Ev ve okul arasındaki ilişkileri güçlendirmek amacıyla
- ı. () Öğretmenin çocuk ve aileyi daha iyi tanınmasına fırsat vermek amacıyla
- i. () Ailelere sınıfta yapılan çalışmaları evde de sürdürmeleri için önerilerde bulunmak amacıyla
- j. () Başka (Lütfen yazınız)

11) Çocuğunuzun devam ettiği okulöncesi eğitim kurumunda okul-aile işbirliği konusunda öğretmenlerin yaklaşımı nasıl? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- a. () Öğretmenler okul-aile işbirliğinin artırılmasında isteklidir
- b. () Öğretmenler görüşmeye gittiğimde bana yeteri kadar zaman ayırırlar
- c. () Öğretmenler aileleri her zaman güler yüzle karşılar
- d. () Öğretmenler okul-aile işbirliğine karşı ilgisizdir
- e. () Öğretmen ve aile arasındaki ilişkiler karşılıklı saygı-güven-hoşgörü ve anlayışa dayalıdır
- f. () Öğretmenler aileler ile kurulan ilişkilerin sürekli ve düzenli olmasına dikkat eder
- g. () Öğretmenler ailelerin okul etkinliklerine katılım çabalarını ve isteklerini teşvik ediyorlar
- h. () Öğretmenler aileleri her konuda destekliyor ve yönlendiriyorlar
- ı. () Öğretmenler çocukların sorunlarını önemser ve çözümlenmesinde aileler yardımcı olur
- i. () Öğretmenler çocuğın eğitiminde gerekli olan durumlarda ailelere önerilerde bulunur

12) Okulöncesi eğitim kurumunda gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarının çocuğunuzun eğitimi üzerinde ne tür etkileri olduğunu düşünüyorsunuz?

(Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- a. () Okulu tanıma fırsatı veriyor
- b. () Çocuğumun gelişimine katkıda bulunuyor
- c. () Çocuğumdaki olumlu değişikliklerin devamlı olmasını sağlıyor
- d. () Çocuğumun eğitimini daha etkili hale getiriyor
- e. () Çocuğumu daha iyi tanımamı sağlıyor
- f. () Bizim ihtiyaç duyduğumuz konularda bilgi almamızı ve bilinçlenmemizi sağlıyor
- g. () Başka (Lütfen yazınız)

13) Okul-aile işbirliğine yönelik yapılan bir çalışmanın sizin üzerinizde nasıl bir etki bırakacağını düşünüyorsunuz? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- a. () Beni mutlu eder, çocuğumun eğitimine daha çok katkıda bulunurum
- b. () Okul ve ev arasında, çocuğa yaklaşım konusunda denge sağlar
- c. () Aile içi ilişkilerimiz daha olumlu olur
- d. () Çocuğumun eğitimi konusunda yanlış olan tavır ve davranışlarım değişir
- e. () Çocuğumu daha bilinçli yetiştirebilirim
- f. () Okula karşı daha olumlu tutum geliştiririm
- g. () Başka (Lütfen yazınız)

14) Okul-aile işbirliği çalışmalarının daha sağlıklı biçimde gerçekleştirilebilmesi için sizce neler yapılmalı? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- a. () Okul yönetimi, öğretmen ve aileler okul-aile işbirliğinin önemine inanmalı
- b. () Okul ve aile arasında sağlam bir iletişim kurulmalı
- c. () Ailelerin okul-aile işbirliği konusunda bilinçlendirilmesini sağlayıcı toplantı, seminer vb. etkinliklere yer verilmeli
- d. () Aileler okulda yapılan etkinliklere aktif olarak katılmalı
- e. () Ailelere okulu istedikleri zaman ziyaret edebilmeleri ve öğretmenlerle görüşmeleri için izin verilmeli
- f. () Okul yönetimi ve öğretmenler, aileleri zamanında ve doğru biçimde yönlendirmeli
- g. () Ailelerin görüş ve önerileri, okul yönetimi ve öğretmenler tarafından dikkate alınmalı
- h. () Okul-aile işbirliği çalışmaları ailelerle birlikte planlanmalı
- ı. () Aileler okula maddi ve manevi destek sağlamalı
- i. () Başka (Lütfen yazınız)

15) Okulda, öğretmen ve okul idaresi tarafından gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmaları sizce yeterli mi?

- a. () Yeterli
- b. () Kısmen yeterli
- c. () Yeterli değil

16) Okulda, aileler tarafından gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmaları sizce yeterli mi?

- a. () Yeterli
- b. () Kısmen yeterli
- c. () Yeterli değil

17) Okul-aile işbirliği kapsamında çocuğunuzun devam ettiği okulöncesi eğitim kurumundan beklentileriniz nelerdir? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- a. () Öğretmen-anne-baba ve çocuk arasındaki iletişimin çok iyi olması
- b. () Kurumun, yapılan etkinlikler ve çocuğun içinde bulunduğu gelişim dönemi hakkında aileleri bilgilendirmesi
- c. () Kurumun okul-aile işbirliği çalışmalarını düzenli olarak yapması
- d. () Kurumun ailelerin isteklerini ve önerilerini dikkate alması
- e. () Ailelerin, okul-aile işbirliği kapsamında yapılabilecek çalışmalar konusunda bilgilendirilmesi
- f. () Başka (Lütfen yazınız).....

EK-2

T.C.
ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4MEM.4.26.00.02.310 () /
KONU : İzin.

10.04.2007 10455

VALİLİK MAKAMINA

İLGİ: a-Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü'nün 26.02.2007 tarih ve 135/2077 sayılı yazısı.
b-Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
c-Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı'nın 30/03/2007 tarih ve 1656 sayılı yazısı.

Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü ilgi (a) yazısında; Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okulöncesi Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı öğrencisi Hande IŞIK'ın, "Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Gerçekleştirilen Okul-Aile İşbirliği Çalışmalarının Anne-Baba Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi" konulu tez çalışması için 2006-2007 öğretim yılında Müdürlüğümüze bağlı merkez ilköğretim okulları bünyesindeki anasınıflarına devam eden çocukların anne-babaları ile anket uygulanabilmesi için izin istediği belirtilmekte olup, söz konusu uygulama ilgi (b) yönerge doğrultusunda Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Ertuğrul DINDAR
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
10.04/2007

Ahmet KURT
Vali a.
Vali Yardımcısı

EGİTİM
%100
DESTEK

DANIŞMA
444 0 632
HATTI

Tel : 239 72 00
Faks : 239 39 22

E-Posta Adresi : eskisihmem@meh.gov.tr
İnternet Adresi : <http://eskisehir.meh.gov.tr>

KAYNAKÇA

- Akkaya, Mehmet. “Öğretmenlerin ve Velilerin Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Aile Katılımı Çalışmalarına İlişkin Görüşleri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2007.
- Akkök, Füsün. “Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımı,” **İlköğretimde Rehberlik**. Üçüncü Baskı. Ankara: Nobel Yayınları, ss.257-264, 2002.
- Aksoy, Ayşe B. ve Ayşe Turla. “Okul-Aile İşbirliği,” **Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, ss.42-47, 1999.
- Akyüz, Yahya. **Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1999’a)**. Yedinci baskı. İstanbul: Alfa Yayınları, 1999.
- Alicıgüzel, İzzettin. **Çağdaş Okulda Eğitim ve Öğretim**. İstanbul: Sistem Yayıncılık, 1999.
- Arabacı, Nalan ve Ayşe B. Aksoy. “Okulöncesi Eğitime Katılım Programının Annelerin Bilgi Düzeylerine Etkisi,” **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Sayı 29, ss. 18-26, 2005.
- Aral, Neriman, Adalet Kandır ve Münevver Can Yaşar. **Okul Öncesi Eğitim I**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, 2000.
- _____. **Okulöncesi Eğitim ve Okulöncesi Eğitim Programı (36-72 Aylık Çocuklar İçin)**. İkinci Baskı. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, 2002.
- Arslan Ümit ve Eşref Nural. “Okulöncesi Eğitiminde Okul-Aile İşbirliğinin Önemi,” **Milli Eğitim Dergisi**. Yıl 32, Sayı 162, ss. 99-108, 2004.

- Balcı, Ali. **Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeler**. Üçüncü Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2001.
- Balkis, Ramazan. “Okul-Aile (Çevre) İlişkisi,” **Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi**, Yıl 6, Sayı 71, ss. 24-25, 2006.
- Başal, Handan Asude. **Okulöncesi Eğitime Giriş**. Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi, 1998.
- Can, Gürhan. “Bir Kurum ve Bir Sistem Olarak Aile,” **Anne Baba Eğitimi**. Editör: A. Sibel Türküm. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, ss.1-22, 2002.
- Castro, Dina C., Donna M. Bryant, Ellen S. Peisner-Feinberg ve Martie L. Skinner. “Parent involvement in Head Start programs: The Role of Parent, Teacher and Classroom Characteristics,” **Early Childhood Research Quarterly**, 19(3), pg. 413–430, 2004.
- Cavkaytar, Atilla. “Okulöncesi Eğitimde Okul, Aile ve Çevre İşbirliği,” **Okulöncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri**. Editör: Şefik Yaşar. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, ss.133-144, 2004.
- Coleman, Mick. “Families and Schools: In Search of Common Ground,” **Young Children**. Vol. 52, pg. 14-21, July 1997.
- Coleman, Mick ve Susan Churchill. “Challenges to Family Involvement,” **Childhood Education**. Vol. 73, pg. 144-148, Spring 1997.
- Decker, A. Celia ve John R. Decker. **Planning and Administering Early Childhood Programs**. Fourt edition. Ohio: Merrill Publishing Company, 1988.

Demiral, Özgör. “Ülkemizde Okulöncesi Çağdaki Çocukların Eğitimlerinin Gereği ve Yaygınlaştırılmasına Yönelik Çözüm Önerileri,” **6. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, ss.29-35, 1989.

“Dikmen, Betül. “Okul-Aile Etkileşimi,”. **Okulöncesi Eğitimcileri İçin El Kitabı I**. Ankara: Hüner Matbaacılık, 1991”. Aksoy, Ayşe B. ve Ayşe Turla. “Okul-Aile İşbirliği,” **Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, ss.42-47, 1999, s.46’daki alıntı.

Ensari, Hoşcan ve Rengin Zembat. “Yönetim Stillerinin Ailenin Okulöncesi Eğitim Programlarına Katılımı Üzerindeki Etkileri,” **Marmara Üniversitesi Anaokulu Öğretmeni El Kitabı**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, ss.180-205, 1999.

Epstein, Joyce L. **Scholl, Family and Community Partnerships: Preparing Educators and Improving Schools**. Boulder, Colorado: Westview Press, 2001.

Eryorulmaz, Ani. “Kurumsal Okulöncesi Eğitimde Ailenin Rolü,” **9. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, ss.90-95, 1993.

Fidan, Nurettin ve Münire Erden. **Eğitime Giriş**. Ankara: Alkım Yayınevi, 1998.

“Gordon, I.J.,Olmsted, P.P., Rubin, R.I ve True, J.H. “How has Follow Through Promoted Parent Involvement?,” **Young Children**. 34 (5), pg. 49-53, 1979”. Eryorulmaz, Ani. “Kurumsal Okulöncesi Eğitimde Ailenin Rolü,” **9. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, ss.90-95, 1993, ss.91-92’deki alıntı.

Gorham, Peter J ve Pamela Nuttall Nason. “Why Make Teachers’ Work More Visible to Parents?,” **Young Children**. Vol. 52, pg. 22-26, July 1997.

- Gümüşeli, Ali İlker. “Ailenin Katılım ve Desteğinin Öğrenci Başarısına Etkisi,” **Özel Okullar Birliği Bülteni**. Yıl 2, Sayı 6, ss. 14-17, Eylül 2004.
- Gürkan, Tanju. “Okulöncesi Eğitimin Tanımı, Kapsamı ve Önemi,” **Okulöncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri**. Editör: Şefik Yaşar. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, ss.1-10, 2004.
- Gürşimşek, Işık. “Okulöncesi Eğitime Aile Katılımı ve Psikososyal Gelişim,” **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi**. Cilt 3, Sayı 1, ss. 125-144, Mayıs 2003.
- Hurst, Victoria. **Planning for Early Learning: Education Young Children**. London: Paul Chapman Publishing Ltd, 1997.
- İşmen, A. Esra ve S.Armağan (Köseoğlu) Yıldız. “Okulöncesi Dönemde Aile-Okul İşbirliği ve Ebeveynin Eğitime Katılımı,” **Yaşadıkça Eğitim**. Sayı 44, ss.30-32, 1996.
- Kağıtçıbaşı, Çiğdem. “Okulöncesi Eğitim Programlarının Uygulanmasında Ailelerle Yeterince İşbirliği Yapılamamaktadır,” **Milli Eğitim Dergisi**. Sayı 132, ss. 25-26, 1996.
- Kandır, Adalet. “Çocuk Gelişiminde Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yeri ve Önemi,” **Milli Eğitim Dergisi**. Sayı 151, ss. 102-104, 2001.
- Karasar, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayınları, 2003.
- Kaşıkçı, Mevlüt. “İlköğretimde Velilerle İşbirliği Kurmada Öğretmenlerin Kendi Yeterlilikleriyle İlgili Görüşleri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.

- Kaya, Özlem Melek. “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Programlara Ailelerin İlgi ve Katılımları ile Okulöncesi Eğitim Kurumlarının Aile Eğitimine Katkısı Konusunda Anne-Baba Görüşleri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2002.
- Kaya, Özlem Melek, Berrin Dinç ve Seviye Cihangir. “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Aile Katılımına Yönelik Bir Model Önerisi,” **Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi: I. Uluslararası Okulöncesi Eğitim Kongresi**, 2004.
- Kazak, Ender. “Okul-Aile İşbirliği ve Sorunları”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1998.
- Koç, Ayhan Aksu, Eser Erguvanlı Taylan ve Sevda Bekman. “**Türkiye’de Okulöncesi Eğitimi: Hizmete Duyulan İhtiyaçların Saptanması ve Çocuğun Dil Yetisi Düzeyinin Değerlendirilmesi**”, AÇEV Tarafından Hazırlanan Rapor. İstanbul, Ocak 2002, ss. 1-48.
- Kolay, Yakup. “Okul-Aile-Çevre İşbirliğinin Eğitim Sistemindeki Yeri ve Önemi,” **Milli Eğitim Dergisi**. Sayı 164, ss. 94-104, 2004.
- Kuşin, İclal. “Okulöncesinde Aile ve Okul İşbirliği,” **7. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, ss.74-77, 1991.
- La Paro, Karen M., Marcia Kraft-Sayre ve Robert C. Pianta. “Preschool to Kindergarten Transition Activities: Involvement and Satisfaction of Families and Teachers,” **Journal of Research in Childhood Education**. 17(2), pg.147-158, March 2003.
- Manning, Diane ve Patricia Schindler. “Communicating With Parents When Their Children Have Difficulties,” **Young Children**. Vol. 52, pg. 27-33, July 1997.
- MEB. **Eğitim Bölgeleri ve Eğitim Kurulları Yönergesi**. Ankara, 1999.

_____. **Okul-Aile Birliği Yönetmeliği**. Ankara, 2005.

_____. **Okulöncesi Eğitim Programı (36-72 Aylık Çocuklar için)**. Ankara: MEB Basımevi, 2006.

_____. **36-72 Aylık Çocuklar için Okulöncesi Eğitim Programı**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, 2002a.

_____. Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü. **Okul-Veli İşbirliği Genelgesi**. Ankara, 2002b.

Oğuzkan, Şükran ve Güler Oral. **Okulöncesi Eğitimi**. Altıncı basılış. İstanbul: MEB Basımevi, 1996.

Oktay, Ayla. **Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem**. İstanbul: Epsilon Yayıncılık, 1999.

Ömeroğlu, Esra ve Münevver Can Yaşar. “Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Ailenin Eğitime Katılımı,” **Bilim ve Aklın Aydınliğında Eğitim Dergisi**. Sayı 62, 2005. İnternet adresi: <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi62/omeroglu-yasar.htm>, Erişim tarihi: 12.12.2006

Pehlivan, İnyet. “Okula Aile Katılımı,” **Yaşadıkça Eğitim**. Sayı 53, ss.4-7, 1997.

_____. **Okul-Çevre İlişkileri (Yönetici Adaylarının Eğitimi Ders Notları)**. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları, ss. 1-12, 2000.

Poyraz, Hatice ve Hale Dere. **Okulöncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri**. Ankara: Anı Yayıncılık, 2001.

Seçkin, Nezahat ve Gürcü Koç. “Okulöncesi Eğitimde Okul-Aile İşbirliği,” **Yaşadıkça Eğitim**. Sayı 51, ss.5-10, 1997.

Şahin, Ersin. **Okulöncesi Eğitimi Öğretmen Adayları ve Öğretmenleri için Uygulama Kılavuzu**. Ankara: Anı Yayıncılık, 2005.

“Tekiner, Özcan. “Okulöncesi Eğitimin Önemi ve Çocuğa Kazandırdıkları,” **Milli Eğitim Dergisi**. Sayı 132, s. 10, 1996”. Poyraz, Hatice ve Hale Dere. **Okulöncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri**. Ankara: Anı Yayıncılık, 2001, s.17’deki alıntı.

“Temel Fulya ve Esra Ömeroğlu. “Türkiye’de Okulöncesi Eğitimin Yaygınlaştırılmasında Aile Eğitimine Dayalı Modeller,” **Okulöncesi Eğitimi I. Sempozyumu’nda sunulan bildiri**. Ankara: MEB Okulöncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayımı, ss. 58-62, 1993”. Seçkin, Nezahat ve Gürcü Koç. “Okulöncesi Eğitimde Okul-Aile İşbirliği,” **Yaşadıkça Eğitim**. Sayı 51, ss.5-10, 1997, s.8’deki alıntı.

Tezcan, Mahmut. **Eğitim Sosyolojisi**. Ankara: Zirve Ofset, 1992.

Tezel Şahin, Fatma ve Naim Ünver. “Okulöncesi Eğitim Programlarına Aile Katılımı,” **Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi**. Cilt: 13, No: 1, ss. 23-30, Mart 2005.

Tutkun, Ömer F. ve Ela Ayşe Köksal. “Okul-Aile İşbirliğinde Yeni Yaklaşımlar,” **Eğitim Araştırmaları Dergisi**. Yıl: 2, Sayı: 8, ss. 216-224, Temmuz 2002.

Uluğ, Feyzi. **Eğitimde Grup Süreçleri**. Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, 1999.

Ural, Mehmet. “Ülkemizde Okulöncesi Eğitimin Yeri ve Önemi,” **Ya-Pa 4. Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, ss.13-19, 1986.

- Üstün, Elif. “Okulöncesi Dönemde Çocuk-Aile-Okul İşbirliği,” **9. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, ss.87-89, 1993.
- Üstünoğlu, Ülkü. **Okulöncesi Öğretmenlerinin Uzaktan Öğretim Yöntemi ile Yetiştirilmesine Yönelik Program Modeli**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi, 1987.
- Waanders, Christine, Julia L. Mendez and Jason T. Downer. “Parent Characteristics, Economic Stress and Neighborhood Context as Predictors of Parent Involvement in Preschool Children's Education,” **Journal of School Psychology**. 45(6), pg. 619-636, December 2005.
- Yavuzer, Haluk. **Çocuk Eğitimi El Kitabı**. Onikinci basım. İstanbul: Remzi Kitabevi, 2000.
- Yazıcı, Zeliha, Begümhan Yüksel ve Cem Güzeller. “Ebeveynlerin Okulöncesi Eğitimde Uygulanan Aile Katılım Çalışmalarından Beklentileri,” **Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Mesleki Eğitim Dergisi**. Cilt 7, Sayı 13, ss. 63-76, Ocak 2005.
- Yıldır, Nilüfer. “Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğünün Okulöncesi Eğitim Çalışmaları,” **7. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, ss.13-17, 1991.
- Yıldıran, Güzver. “Okulöncesi Eğitimde Okul, Ana-Baba ve Çevre Arasında İşbirliğinin Sağlanması,” **Okulöncesi Eğitim ve Sorunları (Türk Eğitim Derneği VII. Eğitim Toplantısı)**. Ankara: Şafak Matbaası, 1983.
- Zembat, Rengin ve Özgül Polat Unutkan. “Okulöncesinde Çocuğun Sosyal Gelişiminde Aile Katılımının Önemi,” **Marmara Üniversitesi Anaokulu Öğretmeni El Kitabı**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, ss.151-173, 1999.

Zembat, Rengin. "Aile Katılımı," **Okulöncesi Eğitim Programı Uygulama Rehberi (Ne Yapıyorum? Neden Yapıyorum? Nasıl Yapmalıyım?)**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, ss.159-170, 2003.

Zembat, Rengin ve Gelengül Haktanır. "Okulöncesi Eğitim Programlarında Ebeveynlerin Eğitime Katılımları," **Okulöncesi Eğitim Denetim Rehber Kitabı**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, ss.112-124, 2005.